

ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΜΕΤΑΣΑ

Βραβείο 'Ακαδημίας 'Αθηνών

Η ΝΕΑ ΠΑΙΔΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ: «ΑΤΛΑΝΤΙΣ - Μ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ & ΣΙΑ» Α.Ε.
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ: «ΑΤΛΑΝΤΙΣ» — ΚΟΡΑΗ 8 — ΑΘΗΝΑΙ

ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ

Γλυκὸ τοῦ κόσμου στήριγμα, ἀθάνατη Μαρία,
ἔσὸ π' ἀκοῦς τὴν δέηση π' ὑψώνουν τὰ παιδιά,
ἄκου κι ἐμᾶς ποὺ ὑψώνουμε σ' ἐσὲ τὴν προσευχὴ
π' ἀπ' τὴν ἀγνὴ ψυχὴ μας βγαίνει γιὰ σὲ θερμῆ.

Εὐλόγησε τὰ δάκρυα, καλὴ μας Παναγία,
ὅπου μὲ πάθος χύνονται ἔμπρὸς στή δυστυχία.
Συγχώρησε καὶ φώτισε ἐκεῖνον ποὺ πλανήθη
καὶ χύσε του στὰ στήθη τὴν πίστη τὴν γλυκιά.

Βοήθα τὴν Ἑλλάδα μας, τὴν ὁμορφη πατρίδα,
σ' ὄλο τὸν κόσμο δεῖχνε τὴν μὲ σκῆπτρο καὶ χλαμύδα,
κάμε νὰ σφίξη ἐλεύθερη μὲς στή θερμὴ ἀγκαλιά της
καὶ τ' ἄλλα τὰ παιδιά της, ποὺ ζοῦνε στή σκλαβιά.

ΣΤ. ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΓΑΤΚΙΑ ΜΟΥ ΕΛΛΑΔΑ

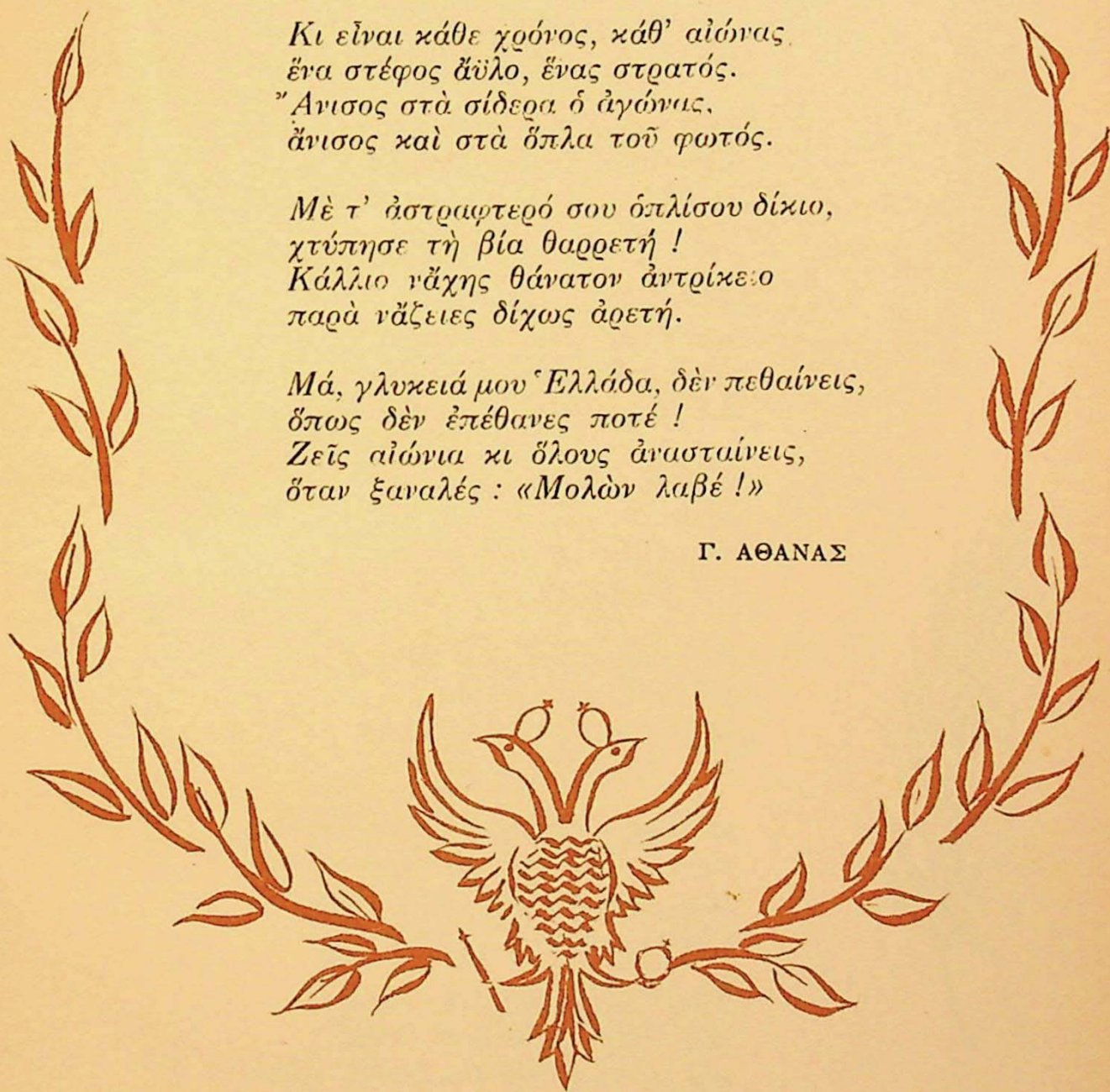
Αρματ' ἄν σοῦ λείπουν καὶ κανόνια
σοῦ περσεύει ἢ πίστη κι ἢ καρδιά.
Τρεῖς χιλιάδες ἔνδοξα ὄπλα χρόνια
τῆ χρυσή σου ἀγιάζουν Λευτεριά.

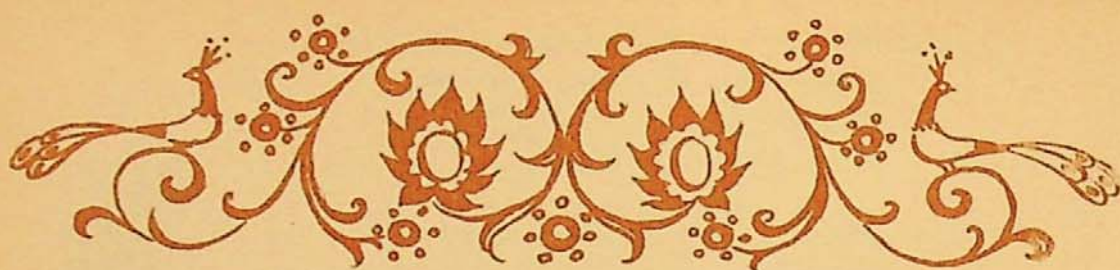
Κι εἶναι κάθε χρόνος, καθ' αἰώνας
ἓνα στέφος ἄυλο, ἓνας στρατός.
Ἄνισος στὰ σίδηρα ὁ ἀγώνιος,
ἄνισος καὶ στὰ ὄπλα τοῦ φωτός.

Μὲ τ' ἀστραφτερό σου ὀπλίσου δίκιο,
χτύπησε τῆ βία θαρρετή !
Κάλλιο νᾶχης θάνατον ἀντρίκειο
παρὰ νᾶζειες δίχως ἀρετή.

Μά, γλυκειά μου Ἑλλάδα, δὲν πεθαίνεις,
ὅπως δὲν ἐπέθανες ποτέ !
Ζεῖς αἰώνια κι ὄλους ἀνασταίνεις,
ὅταν ξαναλές : «Μολὼν λαβέ !»

Γ. ΑΘΑΝΑΣ

ΠΑΤΡΙΔΕΣ

I

Ἐδῶ οὐρανὸς κι ὀλοῦθε ἥλιον ἀχτίνα,
καὶ κάτι ὀλόγυρα σὰν τοῦ Ὑμητοῦ τὸ μέλι,
βγαίνουν ἀμάραντ' ἀπὸ μάρμαρο τὰ κρίνα,
λάμπει γεννήτρα ἑνὸς Ὀλύμπου ἢ θεία Πεντέλη.

Στὴν Ὀμορφιὰ σκοντάβει σκάφτοντας ἢ ἀξίνα,
στὰ σπλάχνα ἀντὶ θνητούς, θεοὺς κρατᾶ ἢ Κυβέλη,
μενεξεδένιον αἶμα γοργοστάζ' ἢ Ἀθήνα
κάθε πὺν τὴ χτυπᾶν τοῦ δειλινοῦ τὰ βέλη.

Τῆς ἱερῆς ἐλιᾶς ἐδῶ ναοὶ καὶ οἱ κάμποι
ἀνάμεσα στὸν ὄχλο ἐδῶ πὺν ἀργοσαλεύει
καθὼς ἀπάνου σ' ἀσπρολούλουδο μιὰ κάμπη,

ὁ λαὸς τῶν λειψάνων ζῆ καὶ βασιλεύει
χιλιόψυχος· τὸ πνέμα καὶ στὸ χῶμα λάμπει
τὸ νιώθω· μὲ σκοτάδια μέσα μου παλεύει.

II

Ἡ Ρούμελη εἶναι μιὰ κορόνα ἀπὸ ρουμπίνι
κι εἶν' ὁ Μοριάς μιὰ σμαραγδένια λαμπυράδα
κι ἑφτάδιπλο τὰ Ἐφτάνησα εἶναι μπουγαρίνι,
νεράιδα εἶν' ἀφρογέννητη κάθε Κυκλάδα.

Κομματιασμένη κι ἡ Ἡπειρο γελάει καὶ κείνη,
κι ἡ Θεσσαλία σκορπίζει μιὰ ξανθὴ ὁμορφάδα·
κρυμμένη στὴν πολύπαθη τὴ Ρωμιοσύνη
σὰ νὰ ξανοίγω τὴ βασίλισσαν Ἑλλάδα.

Ἄκόμα τὸ ἔλατο τῆς λεβεντιᾶς φουντώνει,
κι ἀπ' τῶν αἰώνων τοὺς καημοὺς κι ἀπὸ τὰ πάθη
τοῦ Διγενῆ ἢ πνοὴ παντοῦ χυμένη πλάθει

Κανάρη, Καραϊσκάκη καὶ Κολοκοτρώνη·
καὶ μὲς στῆς χρυσοπράσινης νυχτιᾶς τὰ βάρη
ἀκόμ' ἀργολαλεῖ τοῦ Κολωνοῦ τ' ἀηδόνι.

III

Ἄπὸ τὸ Δούναβη ὡς τὴν ἄκρη τοῦ Ταινάρου
κι ἀπὸ τ' Ἀκροκεραύνια στὴ Χαλκηδόνα
διαβαίνεις, πότε σὰν τῆς θάλασσας Γοργόνα,
πότε σὰν ἄγαλμα ἀπὸ μάρμαρο τῆς Πάρου.

Πότε κρατᾶς τὴ δάφνη ἀπὸ τὸν Ἑλικώνα
καὶ πότε ὄρμᾶς μὲ τὴ ρομφαία τοῦ βαρβάρου,
καὶ μὲς στὸ πλάτος τοῦ μεγάλου σου λαβάρου
βλέπω διπρόσωπη ζωγραφισμένη εἰκόνα.

Ἐδῶ ἱερός ὁ Βράχος φέγγει σὰν τοπάζι
κι ὁ λευκοπάρθενος χορὸς τῶν Κανηφόρων
προβαίνει καὶ τὸ πέπλο τῆς θεᾶς ταράζει.

Καὶ πέρ' ἀστράφτουν τὰ ζαφείρια τῶν Βοσπόρων,
κι ἀπ' τὴ Χρυσόπορτα περνώντας ἀλαλάζει
ὁ θρίαμβος τῶν νικητῶν Αὐτοκρατόρων.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΛΑΜΑΣ

Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ

« Ξένε, πὸν μόνος κι ἔρημος
σὲ ξένους τόπους τρέχεις,
πές μου, ποιὸς εἶν' ὁ τόπος σου
καὶ ποιά πατρίδα ἔχεις ;»

« Τῇ μακρινῇ πατρίδα μου
πάντα ποθῶ στὰ ξένα.
'Εκεῖ τὰ χρόνια τῆς ζωῆς
περνοῦν εὐλογημένα.

»'Εκεῖ κι ὁ θάνατος γλυκός,
κι ἀφοῦ κανεῖς πεθάνη,
ἔχει στὸ μνήμα του Σταυρό,
καντήλι καὶ λιβάνι.

» Στ' ἀγαπημένο μου χωριὸ
χαρὲς πάντα καὶ γέλια,
στ' ἀλώνια τραγουδιῶν φωνές,
ξεφάντωμα στ' ἀμπέλια.

» Κι ὅταν χορεύει ἡ λεβεντιὰ
στῆς Πασχαλιᾶς τῇ μέρα,
βροντοκοπᾶ τὸ τύμπανο
καὶ κελαηδεῖ ἡ φλογέρα.

» Στῇ μακρινῇ πατρίδα μου,
ἔχει εὐωδιὰ καὶ χάρη
τὸ ταπεινότερο δέντρο,
τὸ πιὸ φτωχὸ χορτάρι.

» Στους κλώνους τῆς ἀμυγδαλιᾶς
σμίγουν ἀνθοὶ καὶ χιόνια
καὶ φέρνουνε τὴν ἀνοιξη
γοργὰ τὰ χελιδόνια.

» Στῶν μαγεμένων της βουνῶν
τὰ μαρμαρένια πλάγια,
γλυκολαλοῦν οἱ πέρδικες
καὶ κλαίει ἡ κουκουβάγια.

» Ἡ ἀσημένια θάλασσα
μ' ἀφροὺς τὴν περιζώνει
κι ὁ οὐρανὸς μὲ τ' ἄστρα του
τὴ χρυσοστεφανώνει.

» Τὴ μακρινὴ πατρίδα μου,
πρὶν ἢ σκλαβιά πλακώση,
τὴ δόξαζ' ἢ παλικαριά,
τὴ φώτιζεν ἡ γνώση.

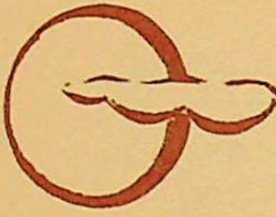
» Καὶ τώρ' ἀπὸ τὴ μαύρη γῆ,
τὴ γῆ τὴ ματωμένη,
πρόβαλε πάλ' ἡ ἐλευθεριά
σὰν πρῶτ' ἀντρειωμένη.»

« Φτάνει ! τὴ χώρα ποῦ μοῦ λές,
τὴ γνώρισα, τὴν εἶδα.
Τὴ μακρινὴ πατρίδα σου
ἔχω κι ἐγὼ πατρίδα.»

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

'Απ' ἔξω μαυροφόρα ἀπελπισιά,
πικρῆς σκλαβιάς χειροπιαστό σκοτάδι,
καὶ μέσα στὴ θολόκτιστη ἐκκλησιά,
στὴν ἐκκλησιά, πὸν παίρνει κάθε βράδν
τὴν ὄψη τοῦ σχολείου,
τὸ φοβισμένο φῶς τοῦ καντηλιοῦ
τρεμάμενο τὰ ὄνειρατα ἀναδεύει
καὶ γύρω τὰ σκλαβόπουλα μαζεύει.

'Εκεῖ καταδιωγμένη κατοικεῖ
τοῦ σκλάβου ἢ ἀλυσόδετη πατρίδα·
βραχνὰ ὁ παπάς, ὁ δάσκαλος ἐκεῖ
θεριεύει τὴν ἀποσταμένη ἐλπίδα
μὲ λόγια μαγικά·
ἐκεῖ ἡ ψυχὴ πικρότερο ἀγροικᾶ
τὸν πόνο τῆς σκλαβιάς της, ἐκεῖ βλέπει
τί ἔχασε, τί ἔχει, τί τῆς πρέπει.

Κι ἀπ' τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ψηλά,
πὸν ἐβούβανε τὰ στόματα τῶν πλάνων,
καὶ ρίχνει καὶ συντρίβει καὶ κυλᾶ
στὴν ἄβυσσο τοὺς θρόνους τῶν τυράννων,
κι ἀπὸ τῆ σιγαλιὰ
πὸν δένει στὸ λαιμὸ πνιγμοῦ θηλιά,
κι ἀπ' τῶν προγόνων τ' ἄφθαρτα βιβλία
πὸν δειχνουν τὰ πανάρχαια μεγαλεῖα,

ἓνας ψαλμὸς ἀκούγεται βαθὺς
σὰ μελωδίες ἐνὸς κόσμου ἄλλου,
κι ἀνατριχιάζει ἀκούοντας καθεὶς
προφητικὰ τὰ λόγια τοῦ δασκάλου
μὲ μιὰ φωνὴ βαριά.
«Μὴ σκιάζεστε στὰ σκότη ! Ἡ λευθεριά
σὰν τῆς ἀγῆς τὸ φεγγοβόλο ἀστέρι
τῆς νύχτας τὸ ξημέρωμα θὰ φέρη.»

Ι. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΜΑΡΤΙΟΥ

Σὲ κάθε τῆς πατρίδας μας μεριά
ἢ γαλανὴ σημαία κυματίζει,
στὴ θάλασσα καὶ σ' ὄλη τὴ στεριά,
ἢ θεία τῶν προγόνων Λευτεριά
τὴ δόξα, στὰ παιδιὰ της τὴ χαρίζει.
Στὰ κάστρα, στὰ βουνά, καὶ στὰ χωριά
ὁ Ἕλληνας μὲ πόθο ξεστομίζει
«Ζήτω ἢ Ἑλλάδα, ζήτω ἢ Λευτεριά!»

I. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΠΩΣ ΕΓΙΝΕ Η ΣΗΜΑΙΑ ΜΑΣ

Στις ἔνδοξες τοῦ Εἰκοσιένα μέρες
ἀτρόμαχοι ὄλ' οἱ πρῶτοι μας πατέρες,
σὰν ἄκουσαν πὼς πόλεμος θὰ γίνη,
γιὰ νᾶναι ἀπ' τοὺς ἐχτροὺς ξεχωρισμένοι,
νὰ φτιάσουν μιὰ σημαία ἀποφασίσαν.
Μὲ γνώμη ὁμως καμμιά δὲ συμφωνῆσαν,
γι' αὐτὸ συνέλευση εἶπανε νὰ κάνουν,
ὄλοι μαζί τις γνῶμες τους νὰ βγάνουν,
καὶ νὰ τις κρίνουν ὄλοι μαζεμένοι.
Μὰ κεῖ πὸν συλλογίζονταν σκυμμένοι,
μ' ὀλάσπρη φουστανέλλα οἱ Ρουμελιῶτες,
καὶ μὲ γαλάζιες βράκες οἱ νησιῶτες,
πετιέται ἓνα ἀντριωμένο παλληκάρι,
τραβώντας τὸ σπαθὶ του ἀπ' τὸ θηκάρι
ποὺ τῶχε στεφανώσει μὲ τὴ δόξα,
καὶ μιὰ ἀπὸ φουστανέλλα κόβει λόξα,
κι' ἀπὸ μιὰ βράκα κόβει ἓνα κομμάτι
καὶ «Νά ἢ σημαία μας», φωνάζει, «Νάτη!»
σταυρώνοντας μὲ μιᾶς τὰ δυὸ κομμάτια,
ἐμπρὸς στὰ δακρυσμένα ὄλων τὰ μάτια.

I. ΧΕΛΜΗΣ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πατρίδα μας γλυκιά κι εὐλογημένη,
ἀπ' τοὺς πιὸ ὠραίους θεούς, τὴ λευτεριά σου
μὲ τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν σου ζυμωμένη,
ἐπιβουλεύτη ὁ ἐχθρός. Τὸ ἀνέβασμά σου

πρὸς τὴν κορφή τῆς ποθητῆς Εἰρήνης
ἤρθε μὲ τὸ στρατό του νὰ ἐμποδίση,
διαλαλώντας πὼς λεύτερη νὰ μείνης
δὲν τὸ μπορεῖς. . . Τὶ ἔτσι προστάζει ἡ Φύση :

«Οἱ μικροὶ στοὺς τρανοὺς νὰ γονατίζουν ! »
Κι εἶπες : «Μικρὴ κι ἂν εἶμαι, ἡ δύναμή μου
ἀπέραντη εἶναι, γιατί μὲ στηρίζουν
οἱ θεϊκοὶ Ἑλληνές μου, οἱ πρόμαχοί μου».

Κι ὄρμησαν στὴ φωνή σου τὰ παιδιά σου. . .
Καὶ στοὺς βράχους τῆς Πίνδου μὲ τὸ ἀτσάλι
ἐχάραξαν, Ἑλλάδα, τ' ὄνομά σου
γιὰ τὴν αἰωνιότητα καὶ πάλι.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

ΞΑΝΑΝΘΙΣΑΝ ΟΙ ΔΑΦΝΕΣ

Τῆς δάφνης ξανανθίσαν τὰ κλωνάρια
ἀπάνω στῆς Ἡπείρου τις πλαγιές,
τὰ νέα γιὰ νὰ στολίσουν παλικάρια,
ποὺ ἀπ' ὄλες τῆς Ἑλλάδας τις μεριές
τραβοῦν μ' ὄρμη, μὲ θάρρος καὶ μ' ἐλπίδα
γιὰ νὰ δοξάσουν τὴ γλυκιά Πατρίδα.

Ὁ βάρβαρος ἐχθρὸς τώρα ἄς τὸ μάθη
κι ἄς φύγη ντροπιασμένος, ταπεινός !
Ἡ δάφνη στὴν Ἑλλάδα δὲν ξεράθη,
τῆς Λευτεριάς δὲ σβήστη ὁ ἀγγερινός.
Κρατεῖ ἡ Ἑλλάδα κλῶνο ἐλιᾶς, μὰ ξέρει
νὰ σπέρνη κερανοὺς μὲ τ' ἄλλο χέρι.

ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΥΤΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΑΣ

Στεφανώσατε μὲ δάφνης δακρυπότιστα κλωνάρια
καὶ τὰ ξένα παλικάρια,
ποῦ πολέμησαν μὲ πόθο σάβανόν των νὰ γενεῖ
τῆς ιδέας τῆς γαλάζιας τὸ γαλάζιο τὸ πανί.

Κλάψετε μὲ λίγο πόνο καὶ γιὰ τοῦτα τὰ καημένα.
Πόσα στήθη στή θανή των δὲν θὰ βόγγησαν βαρειά...
Μὲς στῆς γῆς αὐτῆς τὸ χῶμα δὲν ἐπάτησαν σὰν ξένα·
καὶ τ' ἀδέλφωσε μαζί μας τῶν λαῶν ἡ λευτεριά.

Τῆς πατρίδας των τὸ χῶμα θὰ τὸ βροῦνε κι' ἐδῶ πέρα.
Τόπου γίνηκε μονάχα, κι ὄχι μάνας ἀλλαγῆ.
Κι' ὁ μεγάλος Ἀθηναῖος, ἔτσι φώναξε μιὰ μέρα:
«Τῶν ἀνδρῶν τῶν ὑπερόχων εἶναι τάφος κάθε γῆ».

Γ. ΣΟΤΡΗΣ

ΔΕΡΒΕΝΑΚΙΑ — ΚΟΡΙΝΘΟΣ

Τῆς Κορίνθου ἰδοὺ οἱ κάμποι,
δὲν λάμπ' ἥλιος μοναχά,
εἰς τοὺς πλάτανους δὲν λάμπει
εἰς τ' ἀμπέλια, εἰς τὰ νερά.

Εἰς τὸν ἥσυχον αἰθέρα
τώρα ἀθῶα δὲν ἀντηχεῖ
τὰ λαλήματα ἢ φλογέρα,
τὰ βελάσματα τὸ ἀρνί.

Τρέχουν ἄρματα χιλιάδες,
σὰν τὸ κῆμα εἰς τὸ γιαλό·
ἀλλ' οἱ ἀνδρεῖοι παλληκαράδες
δὲν ψηφοῦν τὸν ἀριθμό.

Ἦ τριακόσιοι, σηκωθῆτε
καὶ ξανάλθετε σ' ἐμᾶς·
τὰ παιδιά σας θέλ' ἰδῆτε
πόσον μοιάζουνε μὲ σᾶς.

Ὅλοι ἐκεῖνοι τὰ φοβοῦνται,
καὶ μὲ πάτημα τυφλὸ
εἰς τὴν Κόρινθο ἀποκλειοῦνται,
κι' ὄλοι χάνονται ἀπ' ἐδῶ.

Στέλνει ὁ ἄγγελος τοῦ ὀλέθρου
Πεῖναν καὶ Θανατικό,
ποῦ μὲ σχῆμα ἐνὸς σκελέθρου
περπατοῦν ἀντάμα οἱ δύο.

Καὶ πεσμένα εἰς τὰ χορτάρια
ἀπεθαίνανε παντοῦ,
τὰ θλιμμένα ἀπομεινάρια
τῆς φυγῆς καὶ τοῦ χαμοῦ.

Καὶ ἐσὺ ἀθάνατη, ἐσὺ θεία,
ποῦ ὅ,τι θέλεις ἤμπορεῖς,
εἰς τὸν κάμπο, Ἐλευθερία,
ματωμένη περπατεῖς.

Στὴν σκιά χειροπιασμένες,
στὴν σκιά βλέπω κ' ἐγὼ
κρηνοδάκτυλες παρθένες,
ὅποῦ κάνουνε χορό·

στὸν χορὸ γλυκογυρίζουν
ὠραῖα μάτια ἐρωτικά,
καὶ εἰς τὴν αὔρα κυματίζουν
μαῦρα, ὀλόχρυσά μαλλιά.

Ἡ ψυχὴ μου ἀναγαλλιάζει,
πὼς ὁ κόρφος κάθε μιᾶς
γλυκοβύζαστο ἐτοιμάζει
γάλα ἀνδρείας καὶ ἐλευθεριᾶς.

Μὲς στὰ χόρτα, τὰ λουλούδια,
τὸ ποτῆρι δὲν βαστῶ·
φιλελεύθερα τραγούδια
σὰν τὸν Πίνδαρο ἐκφωνῶ.

Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά.

ΔΙΟΝ. ΣΟΛΩΜΟΣ

ΔΙΑΚΟΣ

Μέρα τοῦ Ἀπρίλη,
πράσινο λάμπος,
γελοῦσε ὁ κάμπος
μὲ τὸ τριφύλλι.

Ὡς τὴν ἐφίλει
τὸ πρωινὸ θάμπος,
ἡ φύση σάμπως
γλυκὰ νὰ ὠμίλει.

Ἐκελαηδοῦσαν
πουλιά, πετώντας
ὄλο πιὸ πάνω.

Τ' ἄνθη εὐωδοῦσαν.
Κι εἶπε ἀπορώντας :
«Πῶς νὰ πεθάνω ;»

Η ΦΤΓΗ

«Τ' ἄλογο ! τ' ἄλογο, Ὁμῆρ Βριόνη.
Τὸ Σούλι ἐχούμησε καὶ μᾶς πλακώνει.
Τ' ἄλογο ! τ' ἄλογο ! Ἀκοῦς, σουρίζουν
ζεστὰ τὰ βόλια τους, μᾶς φοβερίζουν.

Γιὰ δές, σὰ δαίμονες μὲ πελεκᾶνε !
Κάτου ἀπ' τὸ βράχο τους πῶς ροβολᾶνε !
Δές τὰ κεφάλια μας, δές τὰ κουφάρια,
κυλᾶνε ἀνάκατα σὰν νᾶν' λιθάρια.

Τ' ἄλογο ! τ' ἄλογο ! Ἀκοῦς πῶς σκούζουν !
Οἱ λύκοι φθάσανε, ρυάζονται, γρούζουν.
Ἄνοιξ' ἢ κόλαση καὶ μοῦ ξερνάει
τὸν μαῦρο κόσμο της γιὰ νὰ μὲ φάη.

Βριόνη, πρόφθασε· ἀκόμη λίγο,
κι ἀπὸ τὰ νύχια τους δὲ θὰ ξεφύγω.
Τ' ἄλογο ! . . . Γνώρισα τὴ φουστανέλα
τοῦ ἐχθροῦ του τ' ἄσπονδου Λάμπρου Τζαβέλα.

Δὲν τότε βλέπετε ; σὰ Χάρος φθάνει
ψηλανεμίζοντας τὸ γιαταγάνι.
Νιώθω τὸ χέρι του μὲς στὴν καρδιά,
ποὺ πάει σπαράζοντας τὰ σωθικά.

Ἄνεμοστρόβιλος, θεοποντή,
ὅλα σὰ σίφουννας θὰ καταπιῆ.
Τὸ μάτι ἀπάνω μου ἄγρια στυλώνει,
μαχαίρι δίκοπο μέσα μου χώνει.

Κρύο τὸ σίδηρο χωνεύει, σφάζει.
Ἄκοῦτε, ἀκοῦτε τον πῶς μοῦ φωνάζει·
νιώθω τὸ χνῶτο του φωτιά ζεστό,
πῶρχειτ' ἀπάνω μου σὰ νᾶναι φιό.

Τ' ἄλογο ! τ' ἄλογο, Ὁμῆρ Βριόνη.
Ὁ ἥλιος ἔπεσε, νύχτα σιμώνει. . .
Ἄστρα, λυτρῶστε με· αὐτὴ τὴ χάρη
ζητάει ὁ Ἀλήπασας, πιστὸ φεγγάρι».

Ἐμπρός του στέκεται καμαρωμένο,
μαῦρο σὰν κόρακας, χρυσὰ ντυμένο,
ἄτι ἀξετίμωτο, φλόγα, φωτιά,
καθάριο ἀράπικο, τὸ λέν Βορριά !

Χτυπάει τὸ πόδι του, σκάφτει τὸ χῶμα,
δαγκάει τὸ σίδερο πῶχει στὸ στόμα.
Ρουθούνια διάπλατα καὶ τεντωμένα
ἀχνίζον κόκκινα σὰν ματωμένα.

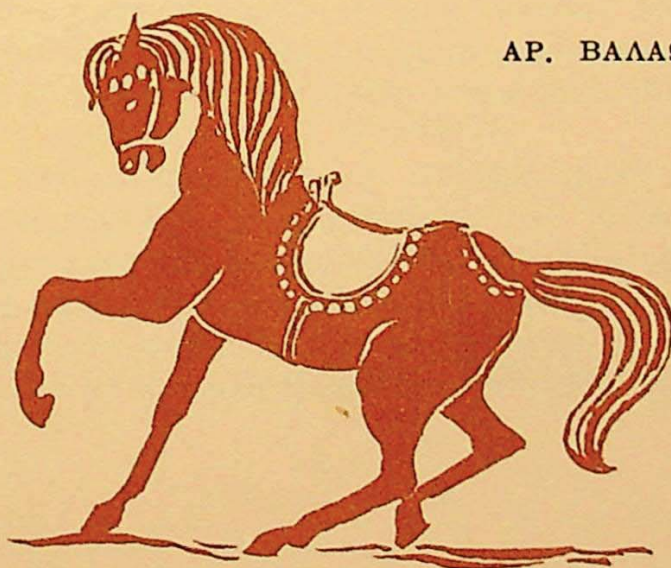
Ἀκούει τὸν πόλεμο καὶ χλιμιτράει.
Τ' αὐτιά του τέντωσε, ἄγρια τηράει.
Ὀλόρθ' ἢ χήτη του, ὀλόρθ' ἢ ὄρα,
λυγáει τὸ σῶμα του σὰν τὴν ὄχιά.

Σκόνεται λαίμαργο στὰ πισινά του,
λάμπουν τὰ νόχια του, τὰ πέταλά του.
Λὲς καὶ δὲν ἔγγιζε κάτου στή γῆ. . .
Κρίμα πὸν τῶθελαν γιὰ τὴ φυγή ! . . .

Ὁ Λάμπρος τῶβλεπε κι ἀπὸ τὴ ζήλια
κρυφαστέναζε, δαγκάει τὰ χεῖλια.
« Ἄτι περήφανο, νὰ σ' εἶχα γό,
μέσα στὰ Γιάννενα ἤθελα μπῶ. »

Ὅστοςο ὁ Ἀλήπασας ἀπὸ τὸν τρόμο
τὴ χήτη του ἄρπαξε, πετάει στὸν ὦμο. . .
Σὰ βόλι γλήγορο, σὰν ἀστραπή,
τὸ ἄτι χάθηκε μὲ τὸν Ἀλή !

.....

ΑΡ. ΒΑΛΛΩΡΙΤΗΣ

ΕΛΛΑΔΑ...

Ἡ Ρούμελη εἶναι μιὰ κορώνα ἀπὸ ρουμπίνι,
κι εἶν' ὁ Μωρηὰς μιὰ σμαραγδένια λαμπυράδα,
κι ἐφτάδιπλο τὰ Ἐφτάνησα εἶναι μπουγαρίνι,
νεράϊδα εἶναι ἀφρογέννητη κάθε Κυκλάδα.

Κομματιασμένη κι ἡ Ἡπειρο γελάει κι ἐκείνη
κι ἡ Θεσσαλία σκορπίζει μιὰ ξανθὴ ὁμορφάδα.
Κρυμμένη στὴν πολύπαθη τῆ Ρωμισσύνη,
σὰ νὰ ξανοίγη ἡ Βασίλισσα Ἑλλάδα.

Ἀκόμα τὸ ἔλατο τῆς λεβεντιᾶς φωντώνει,
κι ἀπ' τῶν αἰώνων τοὺς καημοὺς κι ἀπὸ τὰ πάθη
τοῦ Διγενῆ ἡ φωνὴ παντοῦ χυμένη πλάθει

Κανάρη, Καραϊσκάκη καὶ Κολοκοτρώνη.
Καὶ μὲς στῆς χρυσοπράσινης νυχτιᾶς τὰ βάρη,
ἀκόμη ἀργολαλεῖ τοῦ Κολωνοῦ τ' ἀηδόνι.

Τῆς ἱερῆς ἐλιᾶς ἐδῶ ναοὶ καὶ κάμποι.
Ἀνάμεσα στὸν ὄχλο ἐδῶ, πὺν ἀργοσαλεύει
καθὼς ἀπάνου σ' ἀσπρολούλουδο μιὰ κάμπη,
ὁ λαὸς τῶν λειψάνων ζῆ καὶ βασιλεύει
χιλιόψυχος. Τὸ πνεῦμα καὶ στὸ χῶμα λάμπει,
τὸ νοιώθω. Μὲ σκοτάδια μέσα μου παλεύει.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΥΚΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Γιὰ σὲ γλυκειὰ Ἑλλάδα, πὺν τόσο ἀγαπῶ,
τὰ χεῖλή μου θὰ ψάλλουν τραγούδι χαρωπὸ.
Κι ἡ γῆ τοῦ παραδείσου μοῦ εἶναι ἐρημιά,
τῆ χάρη τῆ δική σου δὲν ἔχει γῆ καμμιά.

Τ' ἀγέρι, τὰ νερά σου, τὰ πράσινα βουνά,
τὰ τόσα θέλητρά σου δὲ βρίσκω πουθενά.
Παντοῦ πετᾶς ἐμπρός μου, χαρά μου μυστική,
βασίλισσα τοῦ κόσμου, Ἑλλάδα μου γλυκειά.

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΟΙ ΚΛΕΦΤΕΣ ΤΟΥ ΒΑΛΤΟΥ

Κάτου στοῦ Βάλτου τὰ χωριά,
Ξερόμερο καὶ Ἄγραφα
καὶ στὰ πέντε βιλαέτια
-Βάλτε μπρὲ νὰ πιούμ' ἀδέρφια.
Ἐκεῖ εἶν' οἱ κλέφτες οἱ πολλοί,
οὔλοι ντυμένοι στὸ φλωρί,
κάθονται καὶ τρών καὶ πίνουν
καὶ τὴν Ἄρτα φοβερίζουν.
Πιάνουν καὶ γράφουν μιὰ γραφή,
βρίζουν τὰ γένια τοῦ Κατῆ,
γράφουνε καὶ στὸ Κομπότι,
προσκυνοῦνε τὸ Δεσπότη.
Μπρὲ Τοῦρκοι, κάνετε καλά,
γιατὶ σᾶς καῖμε τὰ χωριά.
Δόστε μας τ' ἄρματολήκι,
γιατὶ ἐρχόμαστε σὰ λύκοι.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΤΜΝΟΣ ΤΗΣ ΣΗΜΑΙΑΣ

Αὐτὸ εἶναι τὸ ἱερὸ πανὶ τὸ γαλανὸ καὶ τ' ἄσπρο,
κομμάτι ἀπὸ ἀνοιξιάτικο καὶ ξάστερο οὐρανὸ,
ποὺ εἶναι λευκὸ σὰν τὸν ἀφρὸ τοῦ κύματος ποὺ ἀνθίζει
σὲ περιγιάλι ὀλόγλυκο, σὲ πέλαο μακρινό.
Αὐτὸ εἶναι τὸ ἱερὸ πανὶ ποὺ ὅταν περνᾷ μπροστά μας,
ὕγραίνονται τὰ βλέφαρα καὶ σπαρταρᾷ ἡ καρδιά μας.

Δὲν εἶναι ἡ αὔρα, ποὺ ἔρχεται γλυκὰ νὰ τὸ χαϊδέψη,
δὲν τ' ἀνεμίζει πρόσχαρα ἡ αὔρα ἡ σιγανή,
εἶναι μιὰ ἀθάνατη πνοή, ποὺ ὀρμάει νὰ ζωντανέψη
μὲ ἀνατριχίλα ἀνέκφραστη τὸ δίχρωμο πανί.
Τὸ πῆρε κάποια μάγισσα καὶ τῶκαμε χλαμύδα
καὶ ζεῖ σ' αὐτὸ καὶ πάλλεται ὀλόκληρη ἡ Πατρίδα.
Εἶναι ἡ Σημαία ! Τὴ βλόγησαν παπάδες μ' ἄσπρα γένια,
μὲς στῆς σκλαβιάς τὸ τρίσβαθο κι ἀπόκρυφο σχολειό·
ἔκλαψαν μάτια καὶ καρδιὲς ἐπάνω της κι οἱ κόρες
τῆ νύχτα τὴν ὑφαίνανε κρυφὰ στὸν ἀργαλειό.
Σὰν βόρειο σέλας ἄστραψε στὴ Λαύρα μιὰν ἡμέρα
κι ἀπλώθηκε ὡς τὸν ἕβδομο οὐρανὸ κι ἀκόμη πέρα.

Τὴν πῆραν τῶν παλικαριῶν τὰ μπρούτζινα τὰ χέρια.
καὶ μὲς στὰ ποὺ ἐλάμπανε καμπυλωτὰ σπαθιά
νικῆτρα τὴν περάσανε μὲς στὴν ὀρμὴ τῆς μάχης
σὲ κορφοβούνια ἀπάτητα, στὰ δάση τὰ βαθιά !
Κι ἐκεῖνη πάντοτε ψηλά, πάντα ἰλαρὴ κι ὠραία,
χαιρότανε τὴ δόξα της περήφανη ἡ Σημαία.

.....
'Εσὺ σκεπάζεις τοὺς νεκρούς, τοὺς λυτρωμένους σμίγεις
καὶ πάντα δρόμο φωτεινὸ μὲς στὸ σκοτάδι ἀνοίγεις !
Ποιὰ λύρα ἔχει τὴ δύναμη γιὰ νὰ σὲ ψάλῃ ἐπάξια ;
Εἶσαι τῆς θείας Ἑλλάδος μας ἡ ἅγια εἰκόνα 'Εσύ,
εἶσαι ἡ λαχτάρα ποὺ λυγᾷ τὰ γόνατα τῶν σκλάβων,
εἶσαι τοῦ γένους τ' ὄραμα, Σημαία μας χρυσή.
.....

ΣΤ. ΔΑΦΝΗΣ

Η ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΜΑΡΤΙΟΥ

Τέτοιαν ἡμέρα διάλεξεν ἡ σπλαχνικὴ Μαρία
νὰ εἰπῆ στὸν Κύριον τοῦ Παντός, πὸν τ' ἄψυχα ἐμψυχώνει :
«Κοίτα στὴ γῆ τοὺς Χριστιανοὺς, πὸν μ' ἄπειρη λατρεία
ἐμὲ γιορτάζουν σήμερα, πόση σκλαβιά πλακώνει !»

Καὶ πνεῦμα θεῖο χύθηκε μεμιᾶς εἰς τὴν ἁγία
ψυχὴ τοῦ ἐνδόξου Γερμανοῦ, πὸν ἀτρόμητος ἀπλώνει
τὸ ξακουστὸ τὸ Λάβαρο κι ἀπὸ τὴν ἐκκλησία
πρῶτος προβαίνει ἀγωνιστῆς καὶ πρῶτος ξεσπαθώνει.

Φεύγουν ἀπ' ὄλες τὶς μεριὲς οἱ Τοῦρκοι τρομαγμένοι,
ἐνῶ προσφέρει ὁ Γερμανὸς κι ἠχολογοῦν οἱ ἄλλοι
τὸν ὄρκον, π' ὄλην ἔσεισε βαθιὰ τὴν οἰκουμένην.

Μέρα γλυκιά, μέρα λαμπρὴ, μέρα χαριτωμένη !
Κάθε φορὰ πὸν ἡ λάμψη σου στὴν ἐκκλησιὰ προβάλλει,
τάντα μὲ δάφνη ἐλεύθερη θὰ τὴν ἰδῆς σπαρμένην.

Γ. ΜΑΡΤΙΝΕΛΛΗΣ

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΑ

Ὅλες τὶς χῶρες, νὰ σὰς πῶ,
ὄλες τὶς χῶρες ἀγαπῶ
πὸν ἄκουσα καὶ εἶδα,
ἀλλὰ καμιὰ τόσο πολὺ
σὰν τὴν Πατρίδα τὴν καλήν,
σὰν τὴ γλυκιά Πατρίδα.

Τῆς οἰκουμένης τὰ καλὰ
ὅσο κι ἂν εἶν' αὐτὰ πολλὰ
μ' ἐκείνην δὲν τ' ἀλλάζω.
Κι ἂν ἡ Πατρίδα τ' ἀπαιτεῖ,
ἀπὸ καμιᾶνε δυνατὴ
θυσία δὲν τρομάζω.

Ἀφήνω μάνα κι ἀδερφεὺς
καὶ στῶν βουνῶν τὶς κορυφὲς
ὑψώνω τὴ σημαία.
Καὶ μὲ τὸ βλέμμα χαρωπὸ
γιὰ τὴν Πατρίδα μου χτυπῶ
καὶ πολεμῶ γενναῖα.

Ἐδῶ εἶν' ἀντρεία τὰ παιδιὰ
κι ἔχουνε σίδερο καρδιά
κι ἀκούραστη λεπίδα.
Καθένα στὴ γραμμὴ πετᾶ
κι ἐχτροὺς θερίζει δυνατὰ
γιὰ τὴ γλυκεῖα Πατρίδα.

Γ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

ΘΟΥΡΙΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ὡς πότε, παλικάρια, νὰ ζῶμεν στὰ στενά,
μονάχοι σὰν λιοντάρια στὶς ράχες, στὰ βουνά ;
Σπηλιὲς νὰ κατοικοῦμεν, νὰ βλέπουμεν κλαδιά,
νὰ φεύγωμ' ἀπ' τὸν κόσμον γιὰ τὴν πικρὴ σκλαβιά ;
Νὰ χάνωμεν ἀδέλφια, πατρίδα καὶ γονεῖς,
τοὺς φίλους, τὰ παιδιά μας κι ὄλους τοὺς συγγενεῖς ;
Καλύτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ,
παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιά καὶ φυλακὴ.
Τί σ' ὠφελεῖ κι ἂν ζήσης καὶ εἶσαι στὴ σκλαβιά ;
Στοχάσου πῶς σὲ φένουν καθ' ὥραν στὴ φωτιά.

.....

Ἐλᾶτε μ' ἓνα ζῆλον σὲ τοῦτον τὸν καιρόν,
νὰ κάμωμεν τὸν ὄρκον ἐπάνω στὸν σταυρόν.
Σᾶς κράζει ἡ Πατρίδα, σᾶς θέλει, σᾶς πονεῖ,
ζητᾶ τὴν συνδρομὴν σας μὲ μητρικὴ φωνή·
συμβούλους προκομμένους μὲ πατριωτισμόν,
νὰ βάλωμεν εἰς ὄλα νὰ δίδουν ὄρισμόν.
Ὁ νόμος νᾶν' ὁ πρῶτος καὶ ὁ μόνος ὁδηγὸς
καὶ τῆς Πατρίδος ἓνας νὰ γίνῃ ἀρχηγός.
Γιατὶ κι ἡ ἀναρχία ὁμοιάζει τὴν σκλαβιά,
νὰ ζῶμ' ὡσὰν θηρία εἶν' πλιὸ σκληρὴ φωτιά.
Καὶ τότε μὲ τὰ χέρια ψηλὰ στὸν Οὐρανόν,
ἄς ποῦμ' ἀπ' τὴν καρδιά μας ἐτοῦτὰ στὸν Θεόν :
« ὦ Βασιλεῦ τοῦ κόσμου, ὀρκίζομαι σὲ Σέ,
στὴν γνώμην τῶν τυράννων νὰ μὴν ἔλθῶ ποτέ,
μήτε νὰ τοὺς δουλεύσω, μήτε νὰ πλανηθῶ,
εἰς τὰ ταξίματά τους νὰ μὴν παραδοθῶ.
Ἐνόσω ζῶ στὸν κόσμον ὁ μόνος μου σκοπὸς
γιὰ νὰ τοὺς ἀφανίσω θὲ νᾶναι σταθερός.
Πιστὸς εἰς τὴν Πατρίδα συντρίβω τὸν ζυγόν,
ἀχώριστος νὰ εἶμαι ἀπὸ τὸν στρατηγόν.

Κι ἂν παραβῶ τὸν ὄρκον, ν' ἀστράψ' ὁ οὐρανός,
καὶ νὰ μὲ κατακάψῃ, νὰ γένω σὰν καπνός.»
Σ' ἀνατολὴ καὶ δύση καὶ νότον καὶ βοριά,
γιὰ τὴν πατρίδα ὅλοι νάχωμεν μιὰ καρδιά.
Στὴν πίστιν του καθένας ἐλεύθερος νὰ ζῆ,
στὴν δόξαν τοῦ πολέμου νὰ τρέξωμεν μαζί.
"Ὅσ' ἀπ' τὴν τυραννίαν πῆγαν στὴν ξενιτιά,
στὸν τόπο του καθένας ἄς ἔλθῃ τώρα πιά.
Βουλγάροι κι 'Αρβανῖται, 'Αρμένιοι καὶ Ρωμιοί,
'Αράπηδες καὶ "Ασπροι μὲ μιὰ κοινὴν ὁρμὴ,
γιὰ τὴν ἐλευθερίαν νὰ ζώσωμεν σπαθί,
πῶς εἴμεθ' ἀνδρειωμένοι παντοῦ νὰ ξακουσθῆ.
Πῶς οἱ προπάτορές μας ὁρμοῦσαν σὰν θηριά,
γιὰ τὴν ἐλευθερίαν πηδοῦσαν στὴ φωτιά ;
"Ἐτσι κι ἐμεῖς, ἀδελφια, ν' ἀρπάξωμεν γιὰ μιὰ
τ' ἄρματα καὶ νὰ βγοῦμεν ἀπ' τὴν πικρὴ σκλαβιά.

.....

Στερεᾶς καὶ τοῦ πελάγου νὰ λάμψῃ ὁ Σταυρός,
κι εἰς τὴν δικαιοσύνην νὰ σκύψῃ ὁ ἔχθρός.
"Ὁ κόσμος νὰ γλιτώσῃ ἀπ' αὐτὴν τὴν πληγὴ,
κι ἐλεύθεροι νὰ ζῶμεν, ἀδελφια, εἰς τὴν γῆ.

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ

ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

Πατρίδα, ποὺ στῶν τέκνων σου τὸ νοῦ ριζώνεις
κι ἀνθίζεις καὶ μοσχοβολᾶς στὰ πρόσωπά τους,
ποὺ κι ἂν ζητοῦν νὰ σ' ἀρνηθοῦν, τοὺς φανερώνεις
μ' ἓνα τους λόγο μοναχό, μὲ μιὰ ματιά τους.
Ποὺ ἀστροπελέκι γίνεσαι γοργό καὶ μπαλνεῖς
στὰ ναρκωμένα στήθια τους ὅταν πλανιοῦνται,
καὶ σωπασμένη κρύβεσαι, καὶ περιμένεις
τὴν ὥρα ποὺ κι οἱ τύραννοι γλυκοκοιμοῦνται.
Καὶ τότε ἔξαφνα ξεσπάει τ' ἀστροπελέκι
καὶ τὸ παιδί σου ἀρνὶ μεμιᾶς θεριεύει
καὶ σὰ λιοντάρι ἀδάμαστο μπροσιά σου στέκει
καὶ μὲ φωτιὰ καὶ μὲ σπαθὶ σὲ διαφεντεύει.
Ἐσύ, ποὺ καὶ τὸ θάνατο γλυκὸ μᾶς κάνης,
Πατρίδα, ξύπνησέ μας, πρὶν ἔσὸ πεθάνης.

ΑΡΓ. ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΤΟ ΤΑΜΑ ΤΟΥ ΚΑΝΑΡΗ

Μεσάνυχτα ὁ πυρπολητῆς ἐγύρισε
καὶ πήδησε ἀπ' τὸ γρήγορο καῖκι,
πιστός, νὰ φέρῃ, μὲ τὰ πόδια δλόγυμνα,
στὴν ἐκκλησιὰ τὸ τάμα γιὰ τὴ νίκη.

Τὸ χέρι ποὺ ἄτρεμο ἔσπειρε τὸ θάνατο
μὲ τὸ δαυλὸ — τὸ φοβερὸ τὸ χέρι —
τώρα ταπεινωμένο καὶ τρεμάμενο
στὴν Παναγία ἀνάφτει ἐν' ἁγιοκέρι.

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ

Τί εἶν' ἡ πατρίδα μας ; Μὴν εἶν' οἱ κάμποι ;
Μὴν εἶναι τ' ἄσπαρτα ψηλὰ βουνά ;
Μὴν εἶν' ὁ ἥλιος της, ποὺ χρυσολάμπει ;
Μὴν εἶναι τ' ἄστρα της τὰ φωτεινά ;

Μὴν εἶναι κάθε της ρηχὸ ἀκρογιαλὶ
καὶ κάθε χώρα της μὲ τὰ χωριά ;
κάθε νησάκι της, ποὺ ἀχνὰ προβάλλει,
κάθε της θάλασσα, κάθε στεριά ;

Μὴν εἶναι τάχατε τὰ ἐρειπωμένα
ἀρχαῖα μνημεῖα της, χρυσὴ στολὴ
ποὺ ἡ τέχνη φόρεσε, καὶ τὸ καθένα
μιὰ δόξα ἀθάνατη ἀντιλαλεῖ ;

Ὅλα, πατρίδα μας ! Κι αὐτὰ κι ἐκεῖνα,
καὶ κάτι ποῦχομε μὲς στὴν καρδιά
καὶ λάμπει ἀθώρητο σὰν ἥλιου ἀχτίνα
καὶ κράζει μέσα μας : Ἐμπρός, παιδιά !

Ι. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΚΑΝΑΡΗΣ

“Ολη ἡ Βουλὴ τῶν προεστῶν στὸ μὸλο συναγμένη
εἶπε πῶς ἔξω στὴ στεριά τοὺς Τούρκους θὰ προσμένη.
Τότε ἔβγαλα τὸ φέσι
καὶ νὰ μιλήσω θάρρεψα προβάλλοντας στὴ μέση :
«Τίποτα, ἀρχόντοι, δὲ φελᾶ· μονάχα τὸ καράβι !»
Σὰ μ’ ἄκουσε ἓνα ἀπ’ τὰ τρανὰ καλπᾶκια μας, ἀνάβει
καὶ τὸ φαρμάκι χύνει :
«Ποιὸς εἶν’ αὐτός, καὶ πῶς τὸν λέν, ποὺ συμβουλὲς μᾶς δίνει ;»
Νά τὰ Ψαρὰ πῶς χάθηκαν. Κι ἐγὼ φωτιά στὸ χέρι
πῆρα καὶ πέρα τράβηξα κατὰ τῆς Χιὸς τὰ μέρη,
κι’ εἶπα ἀπὸ κεῖ — δὲ βάσταξα — μὲ χεῖλια πικραμένα :
«Νά πῶς μὲ λέν ἐμένα !»

ΑΛ. ΠΑΛΛΗΣ

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΖΑΛΟΓΓΟΥ

Ἔχε γειά, καημένε κόσμε,
ἔχε γειά γλυκειά ζωή,
καὶ σὺ δύστηχη πατρίδα,
ἔχε γειά παντοτινή.

Ἔχετε γειά βρυσούλες,
λόγγοι, βουνά, ραχοῦλες.

Στὴ στεριά δὲ ζῆ τὸ ψάρι,
οὔτε ἀνθὸς στὴν ἀμμουδιά,
κι' οἱ Σουλιώτισσες δὲ μάθαν
γιὰ νὰ ζοῦνε στὴ σκλαβιά.

Ἔχετε γειά, βρυσούλες,
λόγγοι, βουνά, ραχοῦλες.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Ο ΛΑΒΩΜΕΝΟΣ ΚΛΕΦΤΗΣ

Φᾶτε καὶ πιέτε, μπρὲ παιδιά καὶ μὴν παραποنيέστε,
τὶ ἐγὼ δὲν ἔχω τίποτα, μόν' εἶμαι λαβωμένος.
Κακὸ ποῦναι τὸ λάβωμα, κακὸ ποῦναι τὸ βόλι.
Γιὰ πιάστε με νὰ σηκωθῶ καὶ βάλτε με νὰ κάτσω.
Βάλτε μ' ἐκεῖ στὸ κρύο νερό, στὴ ρίζα τοῦ πλατάνου,
καὶ φέρτε καὶ γλυκὸ κρασί ἀπὸ τοὺς Παπαδάδες,
νὰ πλύνω τὶς λαβωματιές, ν' ἀλλάξω τοὺς γιαράδες.
Κι' ἂν ἀποθάνω, μπρὲ παιδιά, πέντε πῆγαν γιὰ μένα,
νὰ διῶ νὰ μὴ μ' ἀφήσετε στὸν ἔρημο τὸν τόπο,
μόν' πάρτε με καὶ σύρτε με στὸ πρῶτο σταυροδρόμι,
ὄθε διαβαίνουν φίλοι μου, περνοῦνε παλικάρια·
τὰ παλικάρια νὰ πονοῦν κι' οἱ φίλοι μου νὰ κλαίγουν.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Τὸ Μεσολόγγι τὸ μικρό, κι ἐκεῖνο στοιχειωμένο,
ἀτάραχο στὰ Τούρκικα τὰ κύματα βασιέται·
χουμάει τ' ἀσκέρι ἀπάνω του, τσακίζεται, σκωρπιέται.
Χούμησε ὡς τώρα τρεῖς φορές· καὶ πάλι τώρα, πάλι
γιὰ νὰ χουμήση ἐσήκωσε ὀλόρθο τὸ κεφάλι.
Εἶναι πασάδες τώρα δυὸ κι ἀμέτρητα τ' ἀσκέρια·
ὁ Ἰβραήμ κι' ὁ Κιουταχῆς. Μὰ καὶ τὸ Μεσολόγγι
κρύφτει στὰ μετερίζια του, σὰν σὲ σπηλιές, ξεφτέρια
καὶ κάπου - κάπου ἀκούγονται καὶ κανονιῶνε βόγγοι.

Ἀπὸ στεριά καὶ πέλαγο τὸ ζώνουν ὀλοένα,
πῶς ζώνουν τ' ἄσπρα σύννεφα βαριά καὶ πυκνωμένα,
κι ἀπὸ τὰ παλικάρια του γυρεύουν τὰ κλειδιά.
Ὅσο κι ἂν ἔχης στὴ σπηλιὰ κλεισμένο τὸ λιοντάρι,
δὲν τ' ὄχεις καὶ στὰ χέρια σου. Καὶ τ' ἄξιο παλικάρι
ποὺ πολεμάει γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν Πίστη, γιὰ Πατρίδα,
ὅσο ποὺ νιώθει στὴν καρδιά αἷμα καὶ μιὰ ρανίδα,
δὲν σοῦ τὴ δίνει τὴν τιμὴ, ποὺ εἶναι... τ' ἄρματά του·
κι ἓνα κοτρώνι νὰ βρεθῆ ἂν τύχη ἀπὸ μπροστά του,
ὅσο ποὺ λίγο νὰ κρυφτῆ, εἶναι μὲ μιᾶς λιοντάρι,
ποὺ ἂν δῆ, κλεισμένο στὴ σπηλιὰ, τὴν ὕστερή του ὦρα
χύνεται σὰν τὴν ἀστραπή, κι ἄλλιά σ' αὐτὸν ποὺ πάρει.
Ἐκεῖνοι ποὺ φυλάγουνε τὸ Μεσολόγγι τώρα,
ἔχουνε τείχια γύρω τους καὶ αἷμα στὴν καρδιά
αἷμα καθάριο, ἑλληνικό, ποὺ δίνει στὰ ποδάρια τους,
φτερά, τσιλίδι στὴν καρδιά, καὶ σὰν θεριά, λιοντάρια,
σπιθοβολάει θεόφοβη ἢ φλογερὴ ματιά.
Ἐνα δὲν ἔχουν μοναχά, ἓνα στερεύοντ' ὅλοι...
Ψωμί, μπαρούτι, βόλι.

Πεινᾶς! Ὁ κόσμος τ' ὄμαθε, καὶ ὅμως τὰ παιδιά σου
πεθαίνουν ὀλοένα,
πεθαίνουν πεινασμένα!

Ἄλλα τοὺς λόγγους πήρανε καὶ τὰ ψηλὰ βουνά σου
καὶ σὰν τ' ἀγρίμια ζοῦν ἐκεῖ στὰ σπήλια, στὰ λιθάρια
καὶ μὲ τομάρια ντύνονται, τρέφονται μὲ χορτάρια.
Στὸ Μεσολόγγι ἔφαγαν μπαρούτι γιὰ ψωμί,
ἀλλὰ δὲ δίνουν τὰ κλειδιά, δὲ δίνουν τὴν τιμὴ.

Κ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι ὅπου σ' ἀντικρίζω,
μὲ λαχτάρα σταματῶ
καὶ περήφανα δακρύζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχὴ
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς πατρίδος ἡ ψυχὴ.

Ὅταν ξάφνου σὲ χαϊδεύη
τ' ἀγεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κύμα, πὸν σαλεύει
μὲ χιονόλευκον ἀφρό.

Κι ὁ Σταυρὸς πὸν λαμπυρίζει
στὴν ψηλὴ σου κορυφή,
εἶν' ὁ φάρος πὸν φωτίζει
μιὰν ἐλπίδα μας κορυφή.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
καὶ τὰ χέρια μου χτυπῶ,
σὰν ἀγία σὲ λατρεύω,
σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνή:
νᾶσαι πάντα δοξασμένη,
ὦ Σημαία γαλανή!

Ι. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΣΤΟΝ ΑΝΔΡΙΑΝΤΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ Ε΄

Πῶς μᾶς θωρεῖς ἀκίνητος; Ποῦ τρέχει ὁ λογισμὸς σου;
Τὰ φτερωτά σου τὰ ὄνειρα γιατί στὸ μετωπὸ σου
νὰ μὴ φυτρώνουν, Γέροντα, τόσες χρυσῆς ἀχτίδες,
ὅσες μᾶς δίνει ἢ ὄψις σου παρηγοριῆς κι' ἐλπίδες;..
Γιατὶ στὰ οὐράνια χεῖλη σου νὰ μὴ γλυκοχαράζη,
Πατέρα, ἓνα χαμόγελο; Γιατὶ νὰ μὴ σπαράζη
μέσα στὰ στήθη σου ἡ καρδιά; Καὶ πῶς τὸ βλέφαρό σου
οὔτ' ἓνα δάκρυ ἐπρόβαλε, οὔτε ἔλαμψε τὸ φῶς σου;..

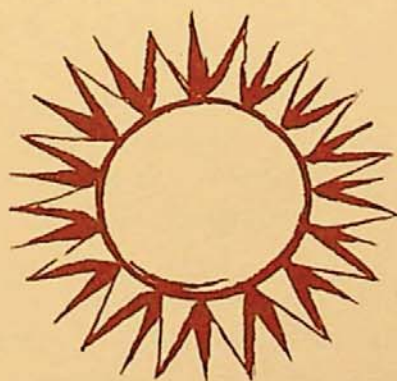
Ὁλόγυρά σου τὰ βουνὰ κι' οἱ λόγγοι στολισμένοι,
τὸ λυτρωτὴ τους χαιρετοῦν. Ἡ θάλασσα ἀγριωμένη
ἀπὸ μακρὰ σ' ἐγνώρισε καὶ μ' ἀφρισμένο στόμα
φιλεῖ, Πατέρα μου γλυκέ, τὸ ἐλεύθερο τὸ χῶμα,
ποῦ σὲ κρατεῖ στὰ σπλάχνα του... Θυμᾶται τὴν ἡμέρα,
ὅπου κι' αὐτὴ στὸν κόρφο της σὰν τρυφερὴ μητέρα,
Πατέρα μου, σ' ἐδέχθηκε... καὶ στὸ ἅγιο πρόσωπό σου
τ' ἄτιμα τὰ ραπίσματα... τὸ βόγγο... τὴ λαχτάρα...
τοῦ κόσμου τὴν ποδοβολή... Θυμᾶται τὴν ἀντάρα...
τὴν πέτρα ποῦ σοῦ κρέμασαν... τὴ γύμνια τοῦ νεκροῦ σου,
τὸ φοβερὸ τὸ ἀνάβρασμα τοῦ καταποντισμοῦ σου...

Εἶχε προβάλει ἀπὸ μακρὰ πουλὶ κνηγημένο,
σὰ σύγνεφο μὲ τὸ βοριά καὶ μαυροφορεμένο.
Σκοτίδισε τὸν οὐρανὸ μὲ τὰ πλατιά φτερά του,
καὶ μὲ φωνὴ ποῦ ἐξέσχιζε σκληρὰ τὰ σωθικά του
ἐρέκαξε καὶ ἐμούγκρισε... «Χτυπᾶτε πολεμάρχοι!
Ἄπ' ἄκρη σ' ἄκρη ὁ χαλασμός. Κρεμοῦν τὸν Πατριάρχη!»
Τοῦ μυστικοῦ διαλαλητῆ πέφτει στὴ γῆ, στὸ κῶμα,
τὸ φλογερὸ τὸ μήνημα, κι' ἀπὸ ἓνα τέτοιο κρῖμα
ἐφύτρωσε ἄσβεστη φωτιά καὶ μὲ τὴ δύναμή σου
ἐθέριεψε, ἐζωντάνεψε τ' ἄτιμο τὸ σχοινί σου,
κι' ἔγινε φίδι φτερωτὸ στὸν κόρφο τοῦ φονιᾶ σου...
Καλόγερε, πῶς δὲν ξυπνᾶς νὰ ἰδῆς τὰ θαύματά σου;

Ἐχτίσαμε, Πατέρα μου, τὴ φτωχικὴ φωλιά μας,
κι' ἐκεῖθ' ἐφύτρωσε ἡ μυρτιά καὶ τὰ δαφνοκλαρά μας

π' ἀνοβολουῖν τριγύρω σου... Γιατὶ τὰ δαχτυλά σου
ἀκίνητα δὲν εὐλογοῦν τὰ μαῦρα τὰ παιδιὰ σου;
Στ' ἀνδρειωμένα σπλάχνα σου μακρὰ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα,
ἐρρίζωσε τόσο βαθειὰ τοῦ χάρου ἢ φαρμακάδα,
π' οὔτε τοῦ Ρῆγα ἢ συντροφιά, καλόγερε, δὲν φθάνει,
τὰ σφραγισμένα χεῖλη σου ν' ἀνοίξη, νὰ γλυκάνη;..
Οὔτε τὸ φῶς τὸ ἀκοίμητο πού στὸ πλευρό σου χύνει
αὐτό μας τὸ περήφανο, τὸ φλογερό καμίνι;..
Οὔτε τὰ δένδρα, τὰ πουλιά, τὰ πράσινα χορτάρια
οὔτε τὰ βασιλόπουλα, τοῦ θρόνου μας βλαστάρια,
πού θάρχωνται νὰ χαιρετοῦν τοῦ ποιητῆ τὴ λύρα
καὶ νὰ ρωτοῦν πῶς ἔγινε τὸ ράσο σου πορφύρα;
Τὶ θέλεις, Γέροντα, ἀπὸ μᾶς; Δὲν νοιώθεις μιὰ ματιὰ σου
πόσες θὰ φλόγιζε καρδιές κι' ἀπὸ τὰ σωθικά σου,
πόση θὰ βλάστανε ζωή;.. Πῶς δὲν ξυπνᾶς, Πατέρα;..
Δὲν φέγγει μὲς στὸ μνήμα σου οὔτε μιὰ τέτοια μέρα;..
Τὸ μάρμαρο μένει βουβό... καὶ θὲ νὰ μείνη ἀκόμα,
ποιὸς ξέρει ὡς πότε ἀμίλητο τὸ νεκρικό σου στόμα...
Κοιμᾶται κι' ὄνειρεύεται καὶ τότε θὰ ξυπνήση,
δταν στὰ δάση, στὰ βουνά, στὸ πέλαγο βροντήση
τὸ φλογερό μας κήρυγμα... «Χτυπᾶτε, πολεμάρχοι!..
Μὴ λησμονῆτε τὸ σχοινί, παιδιὰ, τοῦ Πατριάρχου!..».

ΑΡ. ΒΑΛΛΩΡΙΤΗΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΛΟΧΟΝ

Ἄς μὴ βρέξῃ ποτὲ
τὸ σύννεφον, καὶ ὁ ἄνεμος
σκληρὸς ἄς μὴ σκορπίσῃ
τὸ χῶμα τὸ μακάριον,
 ποὺ σᾶς σκεπάζει.

Ἄς τὸ δροσίζῃ πάντοτε
μὲ τ' ἀργυρᾶ τῆς δάκρυα
ἢ ροδόπεπλος κόρη·
καὶ αὐτοῦ ἄς ξεφυτρῶνουν
 αἰῶνια τ' ἄνθη.

ὦ γνήσια τῆς Ἑλλάδος
τέκνα· ψυχαὶ ποὺ ἐπέσατε
εἰς τὸν ἀγῶνα ἀνδρείως,
τάγμα ἐκλεκτῶν Ἡρώων,
 καύχημα νέον·

σᾶς ἄρπαξεν ἢ τύχη
τὴν νικητήριον δάφνην,
καὶ ἀπὸ μυρτιά σᾶς ἐπλεξε
καὶ πένθιμον κυπαρίσσον
 στέφανον ἄλλον.

Ἄλλ' ἂν τις ἀποθάνῃ
διὰ τὴν πατρίδα, ἢ μύρτος
εἶναι φύλλον ἀτίμητον,
καὶ καλὰ τὰ κλαδιὰ
 τῆς κυπαρίσσου.

.....

Ἕλληνες, τῆς πατρίδος
καὶ τῶν προγόνων ἄξιοι·
Ἕλληνες, σεῖς, πῶς ἤθελεν
ἀπὸ σᾶς προκριθεῖν
ἄδοξος τάφος ;

Ὁ Γέρων φθονερός
καὶ τῶν ἔργων ἐχθρός
καὶ πάσης μνήμης, ἔρχεται
περιτρέχει τὴν θάλασσαν
καὶ τὴν γῆν ὅλην.

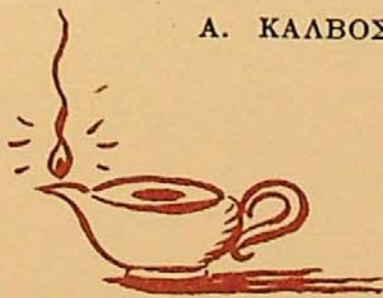
Ἀπὸ τὴν στάμναν χύνει
τὰ ρεύματα τῆς λήθης,
καὶ τὰ πάντα ἀφανίζει.
Χάνονται ἢ πόλεις, χάνονται
βασίλεια καὶ ἔθνη.

Ἄλλ' ὅτε πλησιάσῃ
τὴν γῆν ὅπου σᾶς ἔχει,
θέλει ἀλλάξῃ τὸν δρόμον του
Ὁ Χρόνος, τὸ θαυμάσιον
χῶμα σεβάζων.

Αὐτοῦ, ἀφ' οὗ τὴν ἀρχαίαν
πορφυρίδα καὶ σκῆπτρον
δώσωμεν τῆς Ἑλλάδος,
θέλει φέρειν τὰ τέκνα τῆς
πᾶσα μητέρα.

Καὶ δακρυχέουσα θέλει
τὴν ἱερὰν φιλήσειν
κόνιν, καὶ εἰπεῖν : «Τὸν ἔνδοξον
λόχον, τέκνα, μιμήσατε,
λόχον Ἡρώων».

A. ΚΑΛΒΟΣ

ΤΟ ΥΔΡΑΙΟΠΟΥΛΟ

Ἦμουνα μικρὸ παιδάκι καὶ μαζί του μίαν ἡμέρα
ὁ πατέρας μου μὲ πῆρε στὰ μακριὰ πελάγη πέρα.
Μοῦμαθε εὐκόλα κολύμπι μ' ἓνα χέρι δυνατὸ
μὲς στὰ κύματα νὰ πέφτω κι ὡς τὴν ἄμμο νὰ βουτιῶ.
Ἀσημόφραγκο πετοῦσε τρεῖς φορὲς μὲς στὸ νερὸ
καὶ γιὰ δῶρο μοῦ τ' ἀφήνει, μόνο ἂν τρεῖς φορὲς τὸ βρῶ.
Ἦστερα κουπὶ μοῦ δίνει καὶ στὴ βάρκα του μὲ βάζει.
ἐνῶ ἀκούραστος κοντά μου στέκεται καὶ μὲ γυμνάζει.
Μοῦμαθε νὰ σπῶ τὸ κύμα μ' ἓνα χτύπο κοφτερό,
τὰ μπουρλίνα ν' ἀποφεύγω, τὰ κοτρώνια ν' ἀψηφῶ.
Κι ἀπὸ τὴ μικρὴ βαρκούλα στὸ καράβι του μὲ παίρνει,
πὺρ στουὺς βράχους καὶ στὶς ξέρες ἄγρια τρικυμία μᾶς σέρνει.
Πάνω στὸ ψηλὸ κατάρτι, κοίταξα στὸ περιγιάλι,
νὰ περνοῦν βουναὶ καὶ κάστρα πίσω μας μὲ βιὰ μεγάλη.
Κάθε πέταμα μοῦ δείχνει τῶν πουλιῶν νὰ μελετῶ.
κάθε φύσημα τοῦ ἀγέρα, κάθε νέφος νὰ κοιτῶ.
Κι ἂν λυγοῦσε τὸ κατάρτι μέσα στὴν ἀνεμοζάλη
κι ἂν μὲ ράντιζε τὸ κύμα λούζοντάς με ὡς τὸ κεφάλι.
ὁ πατέρας μου στὰ μάτια μ' ἔβλεπε μὲ προσοχὴ
στὸ καλάθι ἐγὼ καθόμονν δίχως φόβου ταραχὴ.
Τότε μ' ὄψη φλογισμένη, λέει, καὶ μάτι ἀστραφτερό :
«Βλογημένο τὸ σπαθὶ σου, Ὑδραιόπουλο μικρό !»
Σήμερα σπαθὶ στὸ χέρι μοῦβαλε καὶ μ' ἄγια ἐλπίδα
μ' ὄρκισε νὰ πολεμήσω γιὰ Θεὸ καὶ γιὰ Πατρίδα.
Μὲ τὸ βλέμμα του ἀπ' τὰ πόδια μὲ μετροῦσε ὡς τὴν κορφή
καὶ τὸ βύθιζε, θαρροῦσες, στὴν καρδιά μου σὰν καρφί.
Ἀπ' τὸ χέρι τὸ σπαθὶ μου ξάφνου μιὰ στιγμὴ τ' ἀρπάζει
καὶ κρατώντας το σὰν ἄντρας, πρὸς τὸν οὐρανὸ κοιτάζει.
Κι εἶπε μ' ὄψη φλογισμένη καὶ μὲ μάτι ἀστραφτερό :
«Βλογημένο τὸ σπαθὶ σου, Ὑδραιόπουλο μικρό !»

(Μετάφρ. ἀπὸ τὸν Γ. Μύλλερ) Γ. ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

25η ΜΑΡΤΙΟΥ

Τῇ μέρα αὐτῇ τῇ δόξασεν
ἡ ὄρμη τοῦ Εἰκοσιένα,
τῇ βλόγησε ἡ Παρθένα,
τῇ θέριεψε ἡ εὐχή.

Τῇ μέρα αὐτῇ τῇ μύρωσαν
πνοές ὀλάσπρων κρίνων.
Ἀνάστα τῶν Ἑλλήνων
ἡ ἐλεύθερη ψυχὴ!

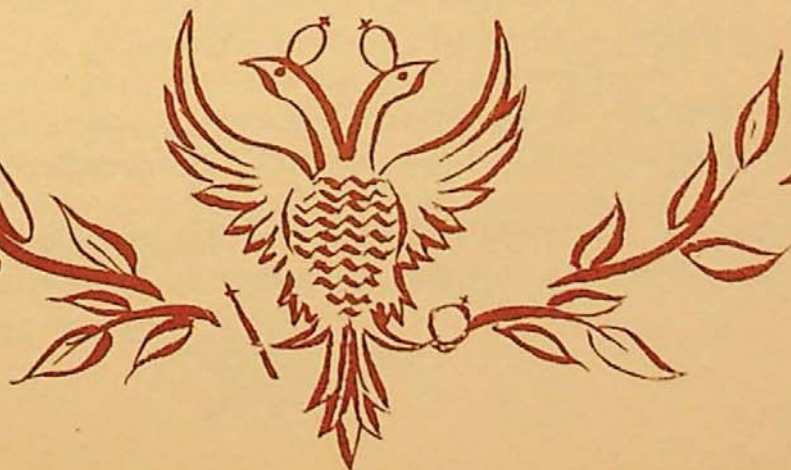
Ἀνάστα καὶ ξανάδραξε
τῇ φλόγα τῇ μεγάλη,
γιὰ νὰ φωτίσης πάλι
λαούς, πὸν καρτεροῦν.

Καὶ φτάσε ὡς τοὺς ἀλύτρωτους
καβάλλα στ' ὄνειρό σου.
Σὰν ἄστρο φανερώσου
σιμὰ τοὺς νὰ χαροῦν.

Ἑλλάδα, εἶσαι στὰ μάτια μας
τῶν ἄξιων ἡ Μητέρα.
Παιῶνες, πέρα ὡς πέρα
καὶ δάφνης θεῖα κλαδιά.

Τὸ Εἰκοσιένα! Εἰκόνισμα
πὸν θ' ἀκουμποῦν τὰ χεῖλη.
Κι' ἐμπρός του ἕνα καντήλι
θὰ καίει λαμπρό, ἡ καρδιά.

ΣΤ. ΣΠΕΡΑΝΤΖΑΣ

ΕΛΛΑΔΑ

Σὲ βλέπω πάλι, Ἑλλάδα μου, Πατρίδα μου χρυσή,
νὰ ὑψώνεσαι περήφανη, γιὰτ' εἶσαι πάντα Ἐσύ,
Σύ, πὸν τὸ φῶς ἐσκόρπισες στὸν κόσμον πέρα ὡς πέρα
κι ἦταν ἡμέρα Ἑλληνικὴ τοῦ κόσμου ἢ πρώτη ἡμέρα.

Πατρίδα μου μεγάλη,
πάλι σὲ βλέπω ὄρθια καὶ ἀτρόμητη καὶ πάλι.
Μαύρη εἶν' ἡ νύχτα στὰ βουνά, στοὺς βράχους πέφτει χιόνι,
στὰ ἄγρια στὰ σκοτεινά ὁ Ἕλληνας ξεσπαθώνει.

Χιόνια τῆς Πίνδου γίνονται ρόδα λευκὰ τοῦ Ἀπρίλη.
Κι ὁ νικητὴς πὸν πάει μπροστὰ στεφανωμένος μὲ λουλούδια
στὸ χέρι ἔχει τὸ σπαθὶ τοῦ Διάκου καὶ στὰ χεῖλη
τοῦ Ρήγα τὰ τραγούδια.

Τὸ λέει τ' ἀγέρι στὰ κλαριά καὶ στὸ κλαρὶ τ' ἀηδόνι,
τὸ λέει κι ὁ ἀντίλαλος κάθε κορφῆς καὶ λόγγου.
Ἑλληνοποῦλες στὰ βουνὰ φοροῦν τὴ φλόγα ζώνη,
καινούργιες βόλτες ὁ χορὸς ἀρχίζει τοῦ Ζαλόγγου.

Κι ὁ μαχητὴς πὸν δίκωπο κρατεῖ σπαθὶ στὸ χέρι
μ' ἰδρώτα βρέχει τὸ ψωμί,
νὰ ζήση ξέρει μὲ τιμὴ
καὶ νὰ πεθάνῃ ξέρει.

ΤΙΜΟΣ ΜΩΡΑ-Ι-ΤΙΝΗΣ

ΜΕ ΤΟΤ ΘΕΟΤ ΤΗ ΔΥΝΑΜΗ

Τῆς δάφνης κόψτε τὸ κλωνὶ ἀπ' τὴν Ἀθήνα,
στῆς Σαλαμίνας τὸ γιαλὸ τῆς θάλασσας τὰ κρίνα,
καὶ σὲ γαῖτάνι πλέχτε τα μὲ μολυβένια θήκη,
γιὰ φυλαχτό, γιὰ μαρτυριὰ στὸ θάνατο ἢ στὴ Νίκη.

Ἐσὺ πὸν δὲν ἀπόκαμες νὰ μᾶς κρατᾶς καρτέρι,
ξένε, μακριὰ ἀπ' τὸν τόπο μας κι ἀπ' τὸ γλυκὸ του ἀγέρι !

Γύρνα ἀπὸ κεῖ πὸν ἐκίνησες καὶ μὴ διαβῆς παρέκει !
Μὲ τοῦ Θεοῦ τὴ δύναμη κρατοῦμε τὸ ντουφέκι !

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ - ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Μεμιᾶς ἀνοίγει ὁ οὐρανός, τὰ σύννεφα μεριάζουν,
οἱ κόσμοι ἔμειναν βουβοί, παράλυτοι κοιτάζουν.
Μιὰ φλόγα ἀστράφτει. . . ἀκούονται ψαλμοὶ καὶ μελωδία. . .
Πετάει ἐν' ἄστρο. . . σταματᾷ ἐμπρὸς εἰς τὴ Μαρία. . .
«Χαῖρε, τῆς λέει, ἀειπάρθενε, εὐλογημένη, χαῖρε !
Ὁ Κύριός μου εἶναι μὲ Σέ. Χαῖρε, Μαρία, χαῖρε !»

Ἐπέρασαν χρόνοι πολλοί. . . Μιὰ μέρα σὰν ἐκείνη
ἀστράφτει πάλι ὁ οὐρανός. . . Στὴν ἔρμη τῆς τὴν κλίνη
λησημονημένη, δόλορφανη, χλωμὴ κι ἀπελπισμέ ,
μιὰ κόρη πάντα τήκεται, στενάζει ἀλυσωμένη.
Τὰ σίδηρα εἶναι ἀτάραγα, σκοτάδι ὀλόγυρά της.
Ἡ καταφρόνια, ἡ δυστυχία σέπουν τὰ κόκαλά της.
Τρέμει μεμιᾶς ἡ φυλακὴ καὶ διάπλάτη ἡ θυρίδα
φέγγει κι ἀφήνει καὶ περνᾷ ἐν' ἄστρο, μιὰν ἀχτίδα.
Ὁ Ἄγγελος ἐστάθηκε, διπλώνει τὰ φτερά του. . .

«Ἐύπνα, ταράζου, μὴ φοβοῦ, χαῖρε, Παρθένε, χαῖρε.
Ὁ Κύριός μου εἶναι μὲ Σέ, Ἑλλάς ἀνάστα, χαῖρε.»

Οἱ τοῖχοι εὐθὺς σωριάζονται. Ἡ μαύρη ἡ πεθαμένη
νιώθει τὰ πόδια φτερωτά. Στὴ μέση τῆς δεμένη
χτυπάει ἡ σπάθα φοβερή. Τὸ κάθε πάτημά της
ἀνοίγει μνημια ἀχόρταγο. Ρωτᾷ γιὰ τὰ παιδιά της. . .
Κανεῖς δὲν ἀποκρένεται. . . Βγαίνει, πετᾷ στὰ ὄρη. . .
Λιώνουν τὰ χιόνια ὅθε διαβεῖ, ὅθε περάσει ἡ Κόρη.

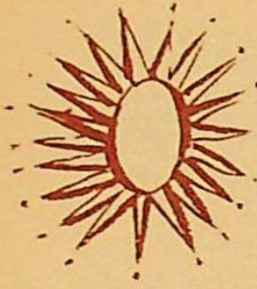
«Ἐυπνᾶτε, ἐσεῖς ποὺ κείτεστε, ξυπνᾶτε ὅσοι κοιμάστε.
Τὸ θάνατο ὅσοι ἐγεύτητε, τώρα ζωὴ χορτάστε.»

Οἱ χρόνοι φεύγουνε, πετοῦν καὶ πάντα ἐκείνη ἡ μέρα
εἶναι γραμμένο ἐκεῖ ψηλὰ νὰ λάμπη στὸν αἰθέρα
μ' ὄλα τὰ κάλλη τ' οὐρανοῦ. Στολίζεται ὄλη ἡ φύση
μὲ χίλια μύρια λούλουδα γιὰ νὰ τὴ χαιρετήση.
Γιορτάστε τὴν, γιορτάστε τὴν. Καθεῖς ἄς μεταλάβῃ
ἀπὸ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ. Καὶ σεῖς, καὶ σεῖς οἱ σκλάβοι,
ὅσοι τὴ δάφνη στὴν καρδιά νὰ φέρετε φοβάστε,
ἀφορεσμένοι νᾶστε !

ΑΡ. ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

Η ΠΙΟ ΜΕΓΑΛΗ ΔΟΞΑ

Μόνο οί Μαραθωνομάχοι
δέν σ' ἐδόξασαν πατρίδα·
Δέν σ' ἐδόξασαν μονάχοι
οί τριακόσιοι τοῦ Λεωνίδα.

Ἐβαστάξαν τὰ παιδιά σου,
παλληκάρια διαλεγμένα,
πάντα σάν τὸ δρυῖ τοῦ δάσους,
σάν τοὺς βράχους ἕνα κι ἕνα.

Ὅμοια ἀκλόνητα κι ἀγνάντια
στῶν ἐχθρῶν τὴν ἄγρια φόρα
κι ὁμοια στέρεοι στὴ γιγάντια
καὶ κακὴ τῆς τύχης μπόρα.

Ἄλλ' ἀκόμη πιὸ μεγάλη
τῶν παιδιῶν σου ἡ δόξα ἐφάνη,
εἰς σὲ μίαν ἄλλην ἄγια πάλη,
γιὰ ἕνα πιὸ ὁμορφο στεφάνι.

Εἰς τὴν πάλην ὅπου τὸ πνεῦμα
τ' οὐρανοῦ νικᾷ τὸν Ἄδη,
τῆς ἀλήθειας μὲ τὸ ψέμα,
τοῦ φωτὸς μὲ τὸ σκοτάδι.

ΛΟΡ. ΜΑΒΙΑΗΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΥΚΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Γιὰ σὲ γλυκειὰ Ἑλλάδα, πὺ τὸσον ἀγαπῶ,
τὰ χεῖλη μου θὰ ψάλλουν τραγούδι χαρωπό.
Κι ἡ γῆ τοῦ παραδείσου μοῦ εἶναι ἐρημιά,
τὴ χάρη τὴ δική σου δέν ἔχει γῆ καμμιά.

Τ' ἀγέρι, τὰ νερά σου, τὰ πράσινα βουνά,
τὰ τόσα θέλγητρά σου δὲ βρίσκω πουθενά.
Παντοῦ πετᾶς ἐμπρός μου, χαρὰ μου μυστική,
βασιλίτσα τοῦ κόσμου, Ἑλλάδα μου γλυκειά.

Η ΝΙΚΗ

Ἐδῶ στὸ ἐλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
ποὺ τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
κι ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό·

στὸ χῶμα τοῦτο πάντα ἀνθοῦνε
κι ἔχουν ἀθάνατη ζωὴ
καὶ μᾶς θαμπώνουν, μᾶς μεθοῦνε
νεράιδες, ἥρωες, Θεοί,

εἶδα τὴ Νίκη τὴ μεγάλη
τὴ Νίκη τὴν παντοτινὴ !
Τὴν εἶδα ὀμπρὸς μου νὰ προβάλλη
μὲ φορεσιὰ ὀλοφωτεινὴ.

Ἀσύγκριτη σὰν τὴν ἰδέα,
σὰν ὄνειρο λαχταριστὴ,
εἶδα τὴ Νίκη τὴν ἀρχαία,
τὴ Νίκη τὴν κυματιστὴ !

Τὴν εἶδα νὰ περνᾷ μπροστά μου
μὲ φορεσιὰ ὀλοφωτεινὴ
καὶ λύγισα στὴ γῆ ἐκεῖ χάμου
κι ἔκραξα μὲ τρανὴ φωνή

γονατιστός, μὲ θαμπωμένα
μάτια, μὲ λαύρα περισσὴ :
Χαῖρε, θεά, χαῖρε παρθένα,

ὦ Νίκη, ὦ Νίκη, ὦ Νίκη ἐσύ !

Ἐσὺ ποὺ δείχνεις πῶς ἀνθοῦνε
ἐδῶ, μ' ἀθάνατη ζωή,
πῶς μᾶς ἐμπνέουν, πῶς μᾶς μεθοῦνε,
νεράιδες, ἥρωες, Θεοί !

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΜΝΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

Ἔσεῖς, πὸν πρωτοσπεύρατε
τῆς λευτεριάς τὸ σπόρο,
λαχταρισμένο δῶρο
στὴ σκλαβωμένη γῆ,
ἔσεῖς, κι ὅταν ὠρίμασαν
τὰ στάχυα καρποφόρα,
στοῦ θερισμοῦ τὴν ὥρα
μᾶς γίνετε ὁδηγοί.

Σὰν ἴσκιοι μεγαλόκορμοι
κι ἀπείραχτοι ἀπ' τὰ χρόνια
σέρνετε ἐμᾶς τ' ἀγγόνια
στὸ δρόμο τῆς τιμῆς,
κι ὅπου πολέμον κράξιμο
κι ὅπου τῆς μάχης κρότοι,
ἔσεῖς περνᾶτε πρῶτοι
κι ἀκολουθοῦμ' ἐμεῖς.

Στὴ μνήμη σας ἀνάβομε
χρυσὰ λιβανιστήρια,
γιὰ σᾶς τὰ νικητήρια
τὰ χεῖλη μας ὑμνοῦν,
καὶ πλέκοντας τὰ χέρια μας
τῆς δόξας τὰ στεφάνια,
δική σας περηφάνια,
στοὺς τάφους σας κρεμοῦν.

ΤΟΥ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

Τρεῖς περδικούλες κάθονται στὸν κάμπο τῆς Ἀθήνας.
Εἶχαν τὰ νύχια κόκκινα καὶ τὰ φτερὰ γραμμένα,
εἶχαν καὶ τὰ κεφάλια τους στὸ αἷμα βουτηγμένα.
Ἄπὸ βραδὺ μοιρολογοῦν καὶ τὸ ταχὺ φωνάζουν:
—Τρίτη, Τετράδη θλιβερή, Πέφτη φαρμακωμένη,
Παρασκευὴ ξημέρωνε, νὰ μὴν εἶχε ξημερώσει,
ἀφέντες ἔβαλαν βουλή τὸν πόλεμο νὰ πιάσουν.
Καραϊσκάκης φώναξε πάνω ἀπὸ τ' ἄλογό του:
—Ποῦ ἔστε, μπρὲ Ρουμελιῶτες μου, παιδι μου ἀντρειωμένα;
Γυμνῶστε τ' ἀλαφριά σπαθιά καὶ ρίξτε τουφέκια,
βάλτε τοὺς Τούρκους στὰ μπροστὰ καὶ κόψτε καὶ σκοτῶστε!..

Ἦρθε μεῖντάνι τῶν Τουρκῶν, πεζοὶ καὶ καβαλάριοι.
Δὲν ἦταν λίγοι, οὐδὲ πολλοί, ἦταν ἐννιά χιλιάδες.
Πρῶτο γιουρούσι πῶκαμαν, δεύτερο τράκο κάμαν,
λαβώνεται ὁ Καραϊσκᾶς κι' ὁ καπετὰν Νικήτας.
Κι' ὁ Καραϊσκός φώναξε, ψιλὴ φωνίτσα βγάζει:
—Ἕλληνες, μὴν κιοτέψετε! Παιδιά, μὴ φοβηθῆτε,
καὶ πάρ' τὸ γιούχα ἢ Τουρκιὰ κι' ἔρθη καὶ μᾶς χαλάση!
Σὰν Ἕλληνες βαστάξετε καὶ σὰν Γραικοὶ σταθῆτε,
κι' ἐγὼ κι' ἂν ἐλαβώθηκα, κι' ἂν εἶμαι πληγωμένος,
τώρα θὰ πάω στὴν Κούλουρη καὶ στὴ Φανερωμένη,
ποῦναι καλὸς ἐκεῖ γιατρός, μὴν πάει καὶ μὲ γιατρέψη.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Θέλτε ν' ἀκοῦστε κλάματα, δάκρυα καὶ μοιρολόγια ;
Περάστε ἀπὸ τὸ Κάρελι κι ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι.
'Εκεῖ θ' ἀκοῦστε κλάματα, δάκρυα καὶ μοιρολόγια,
πῶς κλαῖν οἱ μάνες γιὰ παιδιὰ καὶ τὰ παιδιὰ γιὰ μάνες.
Δὲν κλαῖνε γιὰ τὸ σκοτωμό, πὺν θὲ νὰ σκοτωθοῦνε,
μόν' κλαῖνε γιὰ τὸ σκλαβωμό, πὺν θὲ νὰ σκλαβωθοῦνε.

⁵ Ἦταν Σαββάτο ἀποβραδὶς, ἀνήμερα Λαζάρου·
τρανὸ τελάλη βάρεσαν μέσα στὸ Μεσολόγγι·
στὶς ἐκκλησιὰς μαζώχτηκαν ὅλοι μικροὶ μεγάλοι
κι ἕνας τὸν ἄλλον ἔλεγε κι ἕνας τὸν ἄλλον λέει :
«' Αδέρφια, τί θὰ κάμωμε στὸ χάλι πὺν μᾶς ἤβρε,
εἴκοσι μέρες πέρασαν, πὺν ὁ ζαερές ἐσώθη,
φάγαμε ἀκάθαρτα σκυλιὰ καὶ γάτες καὶ ποντίκια,
τὸ Βασιλάδιν ἔπεσε, τὸ Αἰτωλικὸν ἐχάθη,
ἤρθαν καὶ τὰ καράβια μας καὶ πάλι πίσω πᾶνε.»
Θανάσης Κότσκας φώναξε, Θανάσης Κότσκας λέει :
«' Αδέρφια, ἄς πολεμήσωμε τοὺς Τούρκους σὰ λιοντάρια
καὶ τὸ γιουρούσι ἄς κάμωμε, πᾶς καὶ διαβοῦμε πέρα.
Μπροστὰ θὲ ν' ἄβγουν οἱ γεροί, στὴ μέσην οἱ γυναῖκες».

'Εγίνηκε τὸ τσάκισμα μὲς στοῦ Μακροῦ τὴν τάπια·
καὶ τὸ γεφύρι χάλασαν καὶ τὰ παιδιὰ τὰ πνίξαν.
Οἱ ἄρρωστοι μέσα μείνανε, μαζὶ μὲ τὸ δεσπότη.
Φωτιά στὸ κάστρο βάλανε. Κανένας δὲ σκλαβώθη.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ

Ήτανε νύχτα. Τὰ βουνά, οἱ λαγκαδιές, τὰ δένδρα,
οἱ βρύσες, τ' ἀγριολούλουδα, ὁ οὐρανός, τ' ἀγέρι,
στέκουν βουβὰ ν' ἀκούσουνε τὴν προσευχὴ τοῦ Διάκου.

«Ὅταν ἦ μαύρ' ἢ μάνα μου, ἔμπρὸς σὲ μιὰν εἰκόνα,
Πλάστη μου, μ' ἐγονάτιζε μὲ σταυρωτὰ τὰ χέρια
καὶ μῶλεγε νὰ δεηθῶ γιὰ 'κειούς, πὸν τὸ χειμῶνα,
σὰ λύκοι ἐτρέχαν στὰ βουνὰ μὲ χιόνια, μ' ἀγριοκαίρια,
γιὰ νὰ μὴ ζοῦνε στὸ ζυγὸ, ἔνοιωθα τὴ φωνή μου
νὰ ξεψυχᾷ στὰ χεῖλη μου, ἐσπάρραζε ἡ καρδιά μου,
μοῦ ἐτρέμανε τὰ γόνατα, σὰν νᾶθελε ἡ ψυχὴ μου
νὰ φύγη μὲ τὴ δέηση ἀπὸ τὰ σωθικά μου.

Ὑστερα μῶλεγε κρυφὰ νὰ σοῦ ζητῶ τὴ χάρη,
νὰ μ' ἀξιώσης μιὰ φορὰ ἓνα σπαθὶ νὰ ζώσω
καὶ νὰ μὴν ἔρθῃ ὁ θάνατος νὰ μ' εὔρη νὰ μὲ πάρῃ,
πρὶν πολεμήσω ἐλεύθερος, γιὰ σὲ πρὶν τὸ ματώσω.
Πατέρα, Παντοδύναμε: "Ἀκουσες τὴν εὐχὴ μου·
μοῦ φύτεψες μὲς στὴν καρδιά ἀγάπη, πίστη, ἐλπίδα,
ἔδωκες μιὰν ἀχτίδα Σου ἀθέρα στὸ σπαθὶ μου,
καὶ μοῦ πες: «Τώρα πέθανε γιὰ Μὲ, γιὰ τὴν πατρίδα».

Ἐτοιμος εἶμαι, Πλάστη μου. Λίγες στιγμὲς ἀκόμα
καὶ σβιῶνται τ' ἄστρα Σου γιὰ μέ. Γιὰ μὲ θὰ σκοτειδιάσῃ
τ' ὄμορφο γλυκοχάραμα. Θὰ μοῦ κλειστῇ τὸ στόμα
πὸν ἐκελαδοῦσε στὰ βουνά, στὴ ρεματιά, στὴ βρύση,
θὰ μαραθοῦν τὰ πεῦκα μου. Ἀραχνιασμέν' ἢ λύρα,
πὸν μοῦ ἦταν ἀδερφοποιτὴ κι' ὅπου μ' ἐμὲ στὴ φτέρη
ἀγκαλιασμένη ἐπλάγιαζε· τώρα θὰ μείνῃ στεῖρα
καὶ στ' ἄψυχο κουφάρι της θὲ νὰ βογγᾷ τ' ἀγέρι.

Ὅλα τ' ἀφήνω μὲ χαρὰ, χωρὶς ν' ἀναστενάζω.
Καὶ τῶχω περιφάνια μου, πὸν διάλεξες ἐμένα
αὐτὴν τὴν ἔρμη τὴν ποριὰ μὲ τὸ κορμὶ νὰ φράξω.
Εὐχαριστῶ σε, Πλάστη μου. Δὲ θὰ χαθοῦν σπαρμένα
καὶ δὲ θὰ μείνουν ἄκαρπα τ' ἄχαρα κοκκαλά μου.
Εὐλόγησέ τηνε τὴ γῆ, ὅπου θὰ μ' ἀγκαλιάσῃ,
καὶ στοίχειωσε κάθε κλωνὶ ἀπὸ τὰ χωματὰ μου,
νὰ γένη ἀδιάβατο βουνὶ τὸ μνημὲν τοῦ Θανάσῃ.

Θέ μου! Ξημέρωσέ τηνε τήν αὐριανή τή μέρα.
Θὰ μᾶς θυμᾶτ' ἢ Ἀρβανιτιὰ καὶ θὰ τήν τρώει ἢ ζήλεια.
Θὰ χλιμιντρᾶνε τ' ἄλογα, θὰ καῖνε τὸν ἀγέρα
μὲ τ' ἄγρια τὰ χνῶτα τοὺς γκέκικα καριοφίλια·
θὰ γένουν πάλε τὰ Θερμιὰ λαίμαργη καταβόθρα...
Χιλιάδες ἤρθαν θερισταὶ καὶ Χάρος, ὄργοτόμος·
μουγκρίζουν, φοβερίζουνε πὼς δὲ θὰ μείνη λώθρα
σ' αὐτὴ τῇ δύστυχη τῇ γῆ, φωτιά, δρεπάνι, τρόμος...

Κι ἐμεῖς θὰ πᾶμε μὲ χαρὰ σ' αὐτὸν τὸν καταρράχτη.
Ἐπάνωθὲ μᾶς θὰ ἴσαι Σὺ καὶ τὰ πατήματά μας
θὲ νὰ ἴχουνε γιὰ στήριγμα τῇ φοβερῇ τῇ στάχτη
πῶμεινε σπὶθ' ἀκοίμητη βαθειὰ στὰ σωθικά μας.
Δυνάμωσέ μας, Πλάστη μου. Γιὰ ν' ἀκουστῇ στὴ Δύση
πὼς δὲν ἀπονεκρώθηκε καὶ πὼς θ' ἀνθοβολήση
τώρα μὲ τὰ Μαγιάπριλα ἢ δουλωμένη χώρα.
Εὐλογημένη ἢ ὦρα!».

ΑΡ. ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Νὰ ἴμουν πουλὶ νὰ πέταγα, νὰ πῆγαινα τ' ἀψήλου,
ν' ἀγνάντενα τῆ Ρούμελη, τὸ ἔρμο Μεσολόγγι
πῶς πολεμάει μὲ τὴν Τουρκιά, μὲ τέσσερους πασάδες.
Πέφτουν κανόνια στὴ στεργιά καὶ μπόμπες τοῦ πελάγου,
πέφτουν τὰ λιανοτούφεκα σὰν ἄμμος, σὰ χαλάζι.
Καὶ ὁ Μακρῆς τοὺς φώναξε καὶ ὁ Μακρῆς φωνάζει:
— Παιδιά, βαστᾶτε τ' ἄρματα καὶ τὰ βαρεῖα τουφέκια,
καὶ τὸ μιντάτ' μᾶς ἔρχεται, στεργιά καὶ τοῦ πελάγου,
ὁ Καραϊσκάκης τῆς στεριᾶς κι' Ὑδραῖοι τοῦ πελάγου.
Μήτε μιντάτι ἔφτασε, μήτε βοήθεια φτάνει,
καὶ οἱ κλεισμένοι ξόρμησαν μὲ τὰ σπαθιά στὰ χέρια
κι' οἱ Τοῦρκοι τοὺς ἐσταύρωσαν καὶ τοὺς διαμοιράζουν.
Πῆραν κεφάλια ἀμέτρητα καὶ ζωντανοὺς ἀμέτρους,
καὶ λίγοι ξεγλυτώσανε, πλέοντας μέσ' στὸ αἷμα.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Κάστρα πολλὰ πολέμησαν καὶ δῶσαν τὰ κλειδιά τους.
Τὸ Μεσολόγγι τὸ κακό, τὸ Μεσολόγγι τ' ἄξιο,
δὲν παραδίνει τὰ κλειδιά, πασᾶ δὲν προσκυνάει,
κι ἄς λιγοστεύει τὸ ψωμὶ κι ἄς σώνεται τ' ἀλεύρι.
Μέρα καὶ νύχτα πολεμο μ' ἐννιὰ χιλιάδες Τούρκους.
Πέφτουν ντουφέκια σὰν βροχὴ καὶ μπόμπες σὰν χαλάζι
κι ἀπὸ τὴν ντάπια του ὁ Μακρῆς τὰ παλικάρια κράζει:
— Παιδιά, βαστᾶτε τ' ἄρματα, βαστᾶτε τὸ ντουφέκι,
γιατὶ βοήθεια πλάκωσε στεριᾶς καὶ τοῦ πελάγου,
ὁ Καραϊσκάκης τῆς στεριᾶς κι οἱ Ὑδραῖοι τοῦ πελάγου.
Οὔτε βοήθεια φάνηκε κι οὔτε βοήθεια φθάνει.
Καὶ σώθηκε ὅλο τὸ ψωμὶ καὶ σώθηκε τ' ἀλεύρι...
Μαῦρο γιουρούσι κάνανε τῆ νύχτα τοῦ Λαζάρου...
Οἱ Τοῦρκοι τοὺς καρτέραγαν, κρυμμένοι στὰ χαντάκια.
Σκοτώσαν γυναικόπαιδα, χαλάσαν τὸ γεφύρι
καὶ λιγοστοὶ τοὺς ξέφυγαν, στὸ αἷμα κολυμπώντας.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΤΩΝ ΠΕΤΜΕΖΑΙΩΝ

- Τρεῖς περδικοῦλες κάθονται ψηλά στὸν "Αἰ-Θανάση
κι εἶχαν τὰ νύχια κόκκινα καὶ τὰ φτερὰ βαμένα,
εἶχαν καὶ τὰ κεφάλια τους στὸ αἷμα βουτηγμένα,
μοιρολογοῦσαν κι ἔλεγαν, μοιρολογοῦν καὶ λένε:
—Τ' εἶν' τὸ κακὸ πὺν γίνεται στὴ μέση στὸ Λεβίδι,
μῆνα βουβάλια σφάζονται, μῆνα θεριὰ μαλώνουν;
—Πετιμεζάδες πολεμοῦν μ' ἐννιά χιλιάδες Τούρκους,
μ' Ὁμὲρ-πασά, μὲ Κουρ-πασά, μὲ τὸ Σμαήλη-Πλιάση.
Μαυραναγνώστης χούγιαξε μέσα ἀπὸ τὸ ταμπούρι:
—Τὸ ποῦ 'σαι, μπάρμπα-Κωσταντή, καὶ ξάδερφε Βασίλη
καὶ Νικολάκη, γρήγορα κι ἄξια μου παλικάρια ;
'Ελάτε νὰ μὲ βγάλετε ἀπ' τοὺς ἄπιστους Λαλιῶτες.
Σὰν ἔκαμαν καὶ κίνησαν, σὰν ἔκαμαν καὶ πᾶνε,
πέτρα τὴν πέτρα περπατοῦν, λιθάρι τὸ λιθάρι,
στὰ δόντια σέρνουν τὰ σπαθιά, στὰ χέρια τὰ τουφέκια,
βάνουν τοὺς Τούρκους ὀμπροστά, σὰν τὰ παλιογελάδια,
σὰν τὴν κοπὴ τὰ πρόβατα, σὰν τὴν κοπὴ τὰ γίδια.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΤΟΥ ΘΑΝΑΣΗ ΚΑΡΑΜΠΕΛΑ

- Ποιὸς εἶδεν ἥλιο ἀποβραδιοῦ κι' ἄστρα τὸ μεσημέρι,
ποιὸς εἶδε τὸν Καράμπελα, τὸν καπετὰν-Θανάση;
—'Εγὼ' δὰ ἥλιο ἀποβραδιοῦ κι' ἄστρα τὸ μεσημέρι,
ἐγὼ' δὰ τὸν Καράμπελα, τὸν καπετὰν-Θανάση,
στὸ χάνι στὴ Βελανιδιά.
Πέντε χατζῆδες τὸν κερνᾶν, πέντε τὸν παραστέκουν
κι ἓνα μικρὸ χατζόπουλο γυρίζει καὶ τοῦ λέει;
—Ποῦ ἦσουν ἐφῆς Καράμπελα καὶ καπετὰν-Θανάση;
—'Εφῆς ἦμουν στὰ Βέρβαινα, προφῆς στὸν ἅγιο-Πέτρο,
κι' ἀπόψε μοῦ 'ρθε μιὰ γραφὴ σὲ τρεῖς μεριὲς καημένη:
«Πατήσανε τὸ Μαλεβό, τὸ μέγα μοναστήρι,
ποῦ'χε τριακόσια σήμαντρα κι' ἐξηνταδὺο καμπάνες,
πᾶσα καμπάνα καὶ παπὰς κι' ἡ σιδεριά δυὸ διάκους.
Πῆραν ἄσπρα, πῆραν φλουριά, πῆραν μαργαριτάρια,
πῆραν τ' ἀσημοκάντηλα, βαγγέλια χρυσομένα,
πιάσαν καὶ τὸν ἠγούμενο καὶ τὸν τουρκοπαιδεύουν».

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΤΟΥ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ

—Τὶ ἔχουν τῆς Γούρας τὰ βουνὰ καὶ στέκουν μαραμένα;
Μήνα χαλάζι τὰ κτυπᾶ, μήνα βαρὺς χειμῶνας;
—Κι' οὐδὲ χαλάζι τὰ κτυπᾶ, κι' οὐδὲ βαρὺς χειμῶνας.
Ὁ Κοντογιάννης πολεμᾶ, χειμῶνα - καλοκαίρι.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Ο ΠΡΩΤΟΚΛΕΦΤΗΣ

Θέλετε, δέντρα, ἀνθίσετε, θέλετε μαραθῆτε·
στὸν ἴσκιο σας δὲν κάθουμαι καὶ μήτε στὴ δροσιά σας,
μόν' καρτερῶ τὴν ἀνοιξη, τ' ὄμορφο καλοκαίρι,
ν' ἀνοιξη ὁ γαῦρος κι' ἡ ὀξιά, νὰ πιάσουν τὰ λημέρια,
νὰ ζώσω τὸ σπαθάκι μου, νὰ πάρω τὸ ντουφέκι,
νὰ βγῶ στῆς Γούρας τὰ βουνά, στὰ κλέφτικα λημέρια,
γιὰ νὰ σφυρίξω κλέφτικα τ' ἀγιοκατακαῦμένα,
νὰ μάσω τὰ μπουλούκια μου, ὅπου εἶναι σκορπισμένα.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΠΟΥΛΟΥΒΑΛΑ

Ἐνόχτωσε καὶ βράδιασε κι' ὁ ἥλιος βασιλεύει.
Σύρτε, παιδιά μου, γιὰ ψωμί, κρασί νὰ πιοῦμε βράδυ
καὶ φέρτε μου γλυκὸ κρασί ἀπὸ τὸ μοναστήρι,
νὰ βρέχω τὶς λαβωματιῆς ὅπου ἔμαι λαβωμένος.
Καὶ σύ, Λαμπράκη μου, ἀνησιέ, ἔλα, κάτσε κοντά μου,
νὰ σοῦ χαρίσω τ' ἄρματα, τὰ ἔρημα τσαπράζια,
τὶς πέντε ἀράδες τὰ κουμπιά, τὰ μαλαματωμένα.
Παιδιά μου, μὴ μ' ἀφήνετε στὸν ἔρημο τὸν τόπο,
γιατὶ εἶν' τ' ἀρκούδια καὶ μὲ τρωῶν, οἱ λύκοι καὶ μὲ πιάνουν.
Γιὰ πάρτε με καὶ σύρτε με ψηλὰ σὲ μιὰ ραχούλα,
κόψτε κλαδιά καὶ στρῶστε μου καὶ βάλτε με νὰ κάτσω,
καὶ φκιάστε μου τὸ μνημα μου, νὰ παίρῃ δυὸ νομάτους,
νὰ στέκω ὀρθὸς νὰ πολεμῶ καὶ δίπλα νὰ γεμίζω.
Κι' ἀπ' τὴ δεξιά μου τὴ μεριά ἀφήστε παραθύρι,
νὰ μπαινοβγαίνουν τὰ πουλιά, τῆς ἀνοιξης τ' ἀηδόνια,
νὰ φέρουν χαιρετίσματα ἀπὸ τὸ Μπουκουβάλα.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΤΟΥ ΚΙΑΜΙΑ ΜΠΕΗ

Πῆραν τὰ κάστρα, πῆραν τα, πῆραν καὶ τὰ ντερβένια,
πῆραν καὶ τὴν Τριπολιτσά, τὴν ξακουσμένη χώρα·
κλαῖνε στοὺς δρόμους Τούρκισσες, κλαῖνε ἐμιροπούλες,
κλαίει καὶ μιὰ χανούμισσα τὸ δόλιο τὸν Κιαμήλη:
— Ἄχ, ποῦ σαι καὶ δὲ φαίνεσαι, καμαρωμένη ἀφέντη;
Ἦσουν κολόνα στὸ Μοριά καὶ φλάμπουρο στὴν Κόρθο,
ἦσουν καὶ στὴν Τριπολιτσά θεμελιωμένος πύργος.
Στὴν Κόρθο πιά δὲ φαίνεσαι, οὐδὲ μέσ' στὰ σεράγια·
ἓνας παπὰς σοῦ τὰ ἔκαψε τὰ ἔρμα τὰ παλάτια.
Κλαῖνε τ' ἀχούρια γι' ἄλογα καὶ τὰ τζαμιὰ γι' ἀγάδες,
κλαίει καὶ ἡ Κιαμήλαινα τὸ δόλιο τῆς τὸν ἄντρα.
Σκλάβος ραγιαδῶν ἔπεσε καὶ ζῆ ραγιαῖς ραγιαδῶν.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΤΟΥ ΛΙΑΚΟΥ

— Προσκύνα, Λιάκο, τὸν πασά, προσκύνα τὸ βεζύρη,
νὰ γίνης πρωταρματωλός, ντερβέναγας νὰ γίνης.
— Ὅσο εἶναι ὁ Λιάκος ζωντανός, πασὰ δὲν προσκυνάει.
Πασὰ ἔχει ὁ Λιάκος τὸ σπαθί, βεζύρη τὸ ντουφέκι.
Ἄλῃ Πασὰς σὰν τ' ἄκουσε, βαριά τοῦ κακοφάνη.
Γράφει χαρτιά καὶ προβοδάει, μηνύματα καὶ στέλνει:
«Σὲ σένα, Βελη-Γκέκα μου, στίς χῶρες, τὰ χωριά μου,
τὸ Λιάκο θέλω ζωντανό, ἢ κάνε πεθαμένο».
Ὁ Γκέκας βγαίνει παγανιά καὶ κνηγάει τοὺς κλέφτες·
διαβαίνει λόγγους καὶ βουνά, τοὺς βρίσκει στὸ λιμέρι.
Ἄλλοι γναλίζαν τὰ σπαθιά κι' ἄλλοι φουσέκια ἐφτιάναν.
Κοντογιακούπης φώναξε ἀπὸ τὸ μετερίζι:
— Καρδιά, παιδιά μου, κάμετε, γιουρούσι στὰ κροιάρια!
Ὁ Λιάκος ἐπετάχτηκε, σὰν ἀετὸς πετιέται,
σκούζει καὶ τρίζουν τὰ βουνά κι' ἀντιβογοῦν οἱ κάμποι.
Μέρα καὶ νύχτα πολεμοῦν, τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες.
Ἐκλάψαν Ἀρβανίτισσες στὰ μαῦρα φορτωμένες,
ὁ Βελη-Γκέκας γύρισε στὸ αἷμα τοῦ πνιγμένος,
κι' ὁ Μουσταφὰς λαβώνεται στὸ γόνα καὶ στὸ χέρι.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΤΗΣ ΔΕΣΠΩΣ

'Αχὸς βαρὺς ἀκούγεται, πολλὰ ντουφέκια πέφτουν.
Μήνα σὲ γάμο ρίχνονται, μήνα σὲ χαροκόπι;
Οὐδὲ σὲ γάμο ρίχνονται, οὐδὲ σὲ χαροκόπι,
ἢ Δέσπω κάνει πόλεμο μὲ νύφες καὶ μ' ἐγγόνια.

'Αρβανιτιὰ τὴν πλάκωσε στοῦ Δημουλά τὸν πύργο.
«Γιώργαινα, ρίξε τ' ἄρματα, δὲν εἶν' ἐδῶ τὸ Σούλι.

'Εδῶ εἶσαι σκλάβα τοῦ πασᾶ, σκλάβα τῶν 'Αρβανίτων.»

«Τὸ Σούλι κι ἂν προσκύνησε, κι ἂν τούρκεψεν ἢ Κιάφα,
ἢ Δέσπω ἀφέντες Λιάπηδες δὲν ἔκαμε, δὲν κάνει.»

Δαυλὶ στὸν χέρι ἄρπαξε, κόρες καὶ νύφες κράζει.

«Σκλάβες Τουρκῶν μὴ γίνωμε, παιδιά, μαζί μου ἐλάτε.»

Χίλια φυσέκια 'ταν ἐκεῖ κι αὐτὴ φωτιὰ τοὺς βάνει,
καὶ τὰ φυσέκια ἀνάψανε κι ὅλες φωτιὰ γενῆκαν.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

Τρία πουλάκια κάθονται ψηλά στη Χαλκουμάτα,
 τὸνα τηράει τὴ Λειβαδιά καὶ τ' ἄλλο τὸ Ζητούνι,
 τὸ τρίτο τὸ καλύτερο μοιρολογάει καὶ λέει :
 «Πολλὴ μαυρίλα πλάκωσε, μαύρη σὰν καλιακούδα.
 Μὴν ὁ Καλύβας ἔρχεται, μὴν ὁ Λεβεντογιάννης ;»
 «Νοῦδ' ὁ Καλύβας ἔρχεται νοῦδ' ὁ Λεβεντογιάννης,
 Ὅμῆρ Βριόνης πλάκωσε μὲ δεκοχτῶ χιλιάδες.»
 Ὁ Διάκος σὰν τ' ἀγρίκησε, πολὺ τοῦ κακοφάνη.
 Ψηλὴ φωνὴν ἐσήκωσε, τὸν πρῶτο του φωνάζει :
 «Τὸν ταῖφά μου σύναξε, μάσε τὰ παλικάρια,
 δῶσ' τους μπαρούτη περισσὴ καὶ βόλια μὲ τὶς χοῦφτες,
 γρήγορα καὶ νὰ πιάσουμε κάτω στὴν Ἀλαμάνα,
 ποῦναι ταμπούρια δυνατὰ κι ὄμορφα μετερίζια »
 Παίρνουνε τ' ἀλαφρὰ σπαθιά καὶ τὰ βαριὰ τουφέκια,
 στὴν Ἀλαμάνα φτάνουνε καὶ πιάνουν τὰ ταμπούρια.
 «Καρδιά, παιδιά μου, φώναξε, παιδιά, μὴ φοβηθῆτε,
 σταθῆτε ἀντρεία σὰν Ἕλληνες καὶ σὰν Γραικοὶ σταθῆτε.»
 Ψιλὴ βροχούλαν ἔπιασε κι ἓνα κομμάτι ἀντάρρα,
 τρία γιουρούσια νῆκαμαν τὰ τρία ἀράδα - ἀράδα.
 Ἐμεινε ὁ Διάκος στὴ φωτιά μὲ δεκοχτῶ λεβέντες.
 Τρεῖς ὥρες ἐπολέμαγε μὲ δεκοχτῶ χιλιάδες.
 Βουλῶσαν τὰ κουμπούρια του κι ἀνάψαν τὰ ντουφέκια,
 κι ὁ Διάκος ἐξεσπάθωσε καὶ στὴ φωτιά χουμάει,
 ξήντα ταμπούρια χάλασε κι ἑπτὰ μπουλουκμπασῆδες.
 Καὶ τὸ σπαθὶ του κόπηκε ἀνάμεσα ἀπ' τὴ χούφτα
 καὶ ζωντανὸ τὸν ἔπιασαν καὶ στὸν πασὰ τὸν πάνουν,
 χίλιοι τὸν πᾶν ἀπὸ μπροστὰ καὶ χίλιοι ἀπὸ κατόπι.
 Κι ὁ Ὅμῆρ Βριόνης μυστικὰ στὸ δρόμο τὸν ἐρώτα :
 «Γίνεσαι Τοῦρκος, Διάκο μου, τὴν πίστη σου ν' ἀλλάξης,
 νὰ προσκυνήσης στὸ τζαμί, τὴν ἐκκλησιὰ ν' ἀφήσης ;»
 Κι ἐκεῖνος τ' ἀποκρίθηκε καὶ στρίφτει τὸ μουστάκι :
 «Πᾶτε καὶ σεῖς κι ἡ πίστη σας, μουρτάτες, νὰ καθῆτε !
 Ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς θεὸς ν' ἀποθάνω.»
 Τὸ Διάκο τότε παίρνουνε καὶ στὸ σουβλί τὸν βάζουν,
 ὀλόρτο τὸν ἐστήσανε κι αὐτὸς χαμογελοῦσε,
 τὴν πίστη τους τοὺς ἔβριζε, τοὺς ἔλεγε μουρτάτες.
 «Σκυλιά, κι ἂν μὲ σουβλίσετε, ἓνας Γραικὸς ἐχάθη.
 Ἄς εἶν' ὁ Ὀδυσσεὺς καλὰ κι ὁ καπετὰν - Νικήτας,
 ποὺ θὰ σᾶς σβήσουν τὴν Τουρκιά κι ὅλο σας τὸ ντοβλέτι.»

ΤΟΥ ΜΠΟΥΚΟΥΤΒΑΛΑ

Τὶ νᾶν' ὁ ἄχος πὸν γίνεται κι' ἡ ταραχὴ ἢ μεγάλη;
Μήνα βουβάλια σφάζονται, μήνα θεριὰ μαλώνουν;
Οὐδὲ βουβάλια σφάζονται, οὐδὲ θεριὰ μαλώνουν,
ὁ Μπουκουβάλας πολεμᾷ μὲ χίλιους πεντακόσιους,
στὴ μέση στὸ Κεράσοβο καὶ στὴν Καινούργια χώρα.
Πέφτουν τὰ βόλια σὰ βροχὴ, πέφτουνε σὰ χαλάζι.
Κόρη ξανθὴν ἐχούγιαξε ἀπὸ τὸ παραθύρι :
-Πάψε, Γιάννη, τὸν πόλεμο, πάψε καὶ τὰ τουφέκια,
νὰ κατακάτση ὁ κουρνιαχτός, νὰ σηκωθῆ ἢ ἀντάρα,
νὰ μετρηθῆ τ' ἀοκέρι σου, νὰ δοῦμε πόσοι λείπουν.
Μετριοῦνται οἱ Τοῦρκοι τρεῖς φορές καὶ λείπουν
πεντακόσιοι.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Η ΘΑΝΗ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΜΠΙΟΤΣΑΡΗ

Πολλὰ ντουφέκια πέφτουνε καὶ φοβερὰ βροντοῦνε.
Μηδὲ στὸ Σούλι πέφτουνε, μηδὲ στὸ Μισολόγγι,
στὸ Καρπενῆσι πέφτουνε, στὸ Καρπενῆσι ἀπ' ὄξω.
Ὁ Μάρκος κάνει πόλεμο μὲ δεκοχτῶ χιλιάδες.
Χίλιους ὁ Μάρκος ἔκοψε κι ὄχτῶ μπουλονκπασάδες,
κόβει τοῦ Σκόντρα τὸν ὑγιό, κι ἄλλον ὑγιό δὲν ἔχει.
Ἐνας ἀράπης τὸ σκυλί, τὸ βρωμερὸ τὸ γένος,
μικρὸ ντουφέκι τῶριξε, τὸν πῆρε στὸ κεφάλι.
Τ' εἶν' τὸ κακὸ πὸν γίνηκε σὲ τέτοιον καπετάνιο!

ΤΟΥ ΣΤΕΡΓΙΟΥ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Κι' ἂν τὰ ντερβένια τούρκεψαν, τὰ πῆραν Ἀρβανῖτες,
ὁ Στέργιος εἶναι ζωντανός, πασάδες δὲν ψηφάει.
Ὅσο χιονίζουμε βουνὰ καὶ λουλουδίζουν κάμποι
κι' ἔχουν οἱ ράχες κρῦα νερά, Τούρκους δὲν προσκννοῦμε.
Πᾶμε νὰ λημεριάσουμεν ὅπου φωλιάζουν λύκοι,
σὲ κορφοβούνια, σὲ σπηλιές, σὲ ράχες, σὲ ραχοῦλες.
Σκλάβοι στὶς χῶρες κατοικοῦν καὶ Τούρκους προσκννοῦνε
κι' ἐμεῖς γιὰ χώραν ἔχουμεν ἐρμιές κι' ἄγρια λαγκάδια,
πάρα μὲ Τούρκους, μὲ θεριὰ καλύτερα νὰ ζοῦμε.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΤΟΥ ΚΙΟΥΛΚΑ

- Φύσα, βοριά, φύσα, καιρέ, φύσα, καλέ μου άγέρα,
φύσα κι' άγέρι στα παιδιά του Κιούλκα, του λεβέντη,
πὸν πολεμᾶ κατάκαμπα μ' οὔλο τὸ μεσημέρι,
χωρὶς ψωμί, χωρὶς νερό, μὲ λίγα τὰ φυσέκια.
Πουλάκι πῆγε κι ἔκατσε στοῦ Κιούλκα τὸ κεφάλι.
Δὲν κελαηδοῦσε σὰν πουλί, μὴδὲ σὰν χελιδόνι,
μόν' ἐκελάηδει κι ἔλεγε μ' ἀνθρώπινη λαλίτσα:
—Σήκω, Κιούλκα, καὶ πῆγαινε, σήκω, Κιούλκα καὶ φεῦγε
καὶ πάψε καὶ τὸν πόλεμο, κι ἀπόλα καὶ τοὺς σκλάβους,
γιατὶ ἔφτασε ὁ Ντίρ-Ἀλῆς μὲ δυό, μὲ τρεῖς χιλιάδες.
—Ὅσὸ εἶν' ὁ Κιούλκας ζωντανός, τοὺς Τούρκους δὲ φοβᾶται.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Τ' ΑΝΑΠΛΙ

- Ἄνάπλι, ἄτι δὲ χαίρεσαι καὶ δὲ βαρεῖς παιγνίδια;
—Σὰν πῶς μοῦ λὲς νὰ χαίρουμαι καὶ νὰ βαρῶ παιγνίδια,
ὁποῦ εἶμ' Ἄνάπλι ξακουστό κι' Ἄνάπλι παινεμένο,
πῶχω τὰ τόπια γιὰ χαρά, ντουφέκια γιὰ παιγνίδι,
καὶ σὺ μὲ θέλεις γιὰ ραγιά, μὲ θὲς χαρατσωμένο;
—Ἄνάπλι, δός τα τὰ κλειδιά, Ἄνάπλι παραδώσου,
γιατὶ ὅσο αἷμα κι' ἂν χυθῆ θᾶν τῶχης στὸ λαιμό σου.
—Δὲν παραδίνω ἄγω κλειδιά καὶ δὲν ἔχω χαμπέρι.
Στὸ Παλαμίδι κρέμονται, καὶ σύρε νὰ τὰ πάρης.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Ο ΛΑΒΩΜΕΝΟΣ ΚΛΕΦΤΗΣ

Κλαῖνε τὰ δέντρα, κλαῖνε, κλαῖνε καὶ τὰ κλαριά,
κλαῖνε καὶ τὰ λημέρια πὸν λημέριαζα,
κλαῖνε τὰ μονοπάτια πὸν περπάταγα,
κλαῖνε κι' οἱ κρύες βρυσσοῦλες πῶπινα νερό,
κλαῖνε καὶ τὰ μετόχια πῶπερνα ψωμί,
κλαῖνε τὰ μοναστήρια πῶπινα κρασί.
Φαρμάκι τὸ μολύβι κι' ἡ λαβωματιά,
τὰ μάτια μου σβυσμένα κι' ὄλο μ' τὸ κορμί,
στὴν ἐρημιὰ μονάχος, δίχως συντροφιά,
θεριά θὲ νὰ μὲ φᾶνε, καὶ τ' ἄγρια πουλιά.

ΤΩΝ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΩΝ

Λάμπουν τὰ χιόνια στὰ βουνὰ κι ὁ ἥλιος στὰ λαγκάδια,
λάμπουν καὶ τὰ λαφρὰ σπαθιά τῶν Κολοκοτρωναίων,
πῶχον τ' ἀσήμια τὰ πολλά, τὶς ἀσημένιες πάλες,
τὶς πέντε ἀράδες τὰ κουμπιά, τὶς ἔξι τὰ τσαπράζια,
ὁποῦ δὲν καταδέχονται τὴ γῆ νὰ τὴν πατήσουν.
Καβάλα τρῶνε τὸ φωμί, καβάλα πολεμᾶνε,
καβάλα πᾶν στὴν ἐκκλησιά, καβάλα προσκυνᾶνε,
καβάλα παίρν' ἀντίδερο ἀπ' τοῦ παπᾶ τὸ χέρι.
Φλωριὰ ρίχνουν στὴν Παναγιά, φλωριὰ ρίχνουν στοὺς ἅγιους,
καὶ στὸν ἀφέντη τὸ Χριστὸ τὶς ἀσημένιες πάλες.
«Χριστέ μας, βλόγα τὰ σπαθιά, βλόγα μας καὶ τὰ χέρια».
Κι ὁ Θεοδωράκης μίλησε, κι ὁ Θεοδωράκης λέει :
«Τοῦτ' οἱ χαρὲς πὺν κάνουμε, σὲ λύπη θὰ μᾶς βγάλουν.
'Απόψ' εἶδα στὸν ὕπνο μου, στὴν ὕπνοφαντασιά μου,
θολὸ ποτάμι πέραγα καὶ πέρα δὲν ἐβγῆκα.
'Ελᾶτε νὰ σκορπίσουμε, μπουλούκια νὰ γενοῦμε.
Σύρε, Γεῶργο μ' στὸν τόπο σου, Νικήτα στὸ Λιοντάρι.
'Εγὼ πάω στὴν Καρύταινα, πάω στοὺς ἐδικούς μου,
ν' ἀφήσω τὴ διαθήκη μου καὶ τὶς παραγγελιές μου,
τὶ θὰ περάσω θάλασσα, στὴ Ζάκυνθο θὰ πάω.

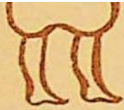
ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ

Βγῆκεν Ἀντώνης στ' Ἀγραφα μὲ τὸν Καραγιαννάκη,
πήρανε δίπλα τὰ βουνά, δίπλα τὰ βιλαέτια.
Γράφουν καὶ στέλνουν μιὰ γραφή, σ' αὐτὸν τὸν Βελῆ-Γκέκα
—Σ' ἐσὲ Βελῆ-Ντερβέναγα, ρετζάλι τοῦ Βεζύρη,
ἔβγα νὰ πολεμήσωμε ψηλὰ στὸν προσηλιάκο,
νὰ ἰδῆς τὰ κλέφτικα σπαθιά, τὰ κλέφτικα ντουφέκια.
Κι ὁ Βελῆ-Γκέκας τ' ἄκουσε, βαριά τοῦ κακοφάνη
καὶ τὸ ἀσκέρι τ' ἔμασε κι ἀπάνω τους πηγαίνει.
Καὶ πιάσανε τὸν πόλεμο τρεῖς μέρες μὲ τὴν ὥρα,
τὸν Βελῆ-Γκέκα σκότωσαν καὶ τρεῖς μπουλονκπασάδες.
Κοντζαμπασῆδες ἔγραψαν μὲς στὸν Ἀλῆ-Βεζύρη:
«Βεζύρη μας, νὰ λυπηθῆς, νὰ κάμης μερχαμέτι,
ὁ Κατσαντώνης στ' Ἀγραφα μὲ ὀγδοντατρεῖς νομάτους
τὸν Βελῆ-Γκέκα σκότωσε καὶ τρεῖς μπουλονκπασάδες.
Δῶστε μου τὸ μουρασαλὲ καὶ τὸ καπετανάτο,
νὰ ἡσυχάσ' ἡ φτωχολογιά κι οἱ κλέφτες νὰ μερέψουν».
Κι Ἀλῆ-πασᾶς σὰν τᾶκουσε τὰ γένια του τραβάει
κι ἔδωκε τὸν μουρασαλὲ σ' αὐτὸν τὸν Λεπενιώτη.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΚΛΕΦΤΟΤΡΑΓΟΥΔΟ

Τότες, παιδί μου, πούχαμε παλαϊκιὰ συνήθεια,
πὸν τρέγαμε τὸ θεριστὴ μ' ἀφέσωτο κεφάλι,
πὸν τὸ χειμῶνα ὀρθάνοιχτα τὰ μελαπά μας στήθια
καταφρονοῦσαν τῶν βουνῶν τὴν ἄγρια ἀνεμοζάλη.

Τότες πὸν τῆς σκληρῆς σκλαβιᾶς μᾶς θέριζε ἡ κατάρρα
καὶ μὲ τὸ χέρι στὸ σπαθί, τὸ χέρι στὸ πιστόλι,
νὰ ρθῆ ἢ στιγμὴ μ' ἀβάσταχτη προσμέναμε λαχτάρρα
καὶ νὰ χυθοῦμε ἀπὸ στεριὰ καὶ θάλασσα ὡς τὴν Πόλη.

Τότες—στοὺς κλέφτικους καιρούς, στὰ χρόνια τὰ δικὰ μας,
σαπίλα πρὶν τὰ κόκαλα μᾶς φάη ὡς τὸ μελούδι—
σὰν τὸ τραγούδι ποῦβγαλα μὲ δάκρυα ἀπ' τὴν καρδιά μου,
τέτοιο, παιδί μου, λέγαμε, γέροι καὶ νιοί, τραγοῦδι.

Τότες μὲ κάθε Κεριακὴ καὶ μ' Ἄγιου κάθε σκόλη
τὰ παλικάρια πάγαιναν νωρὶς νὰ προσκυνήσουν
καὶ ἔπειτα μέσα στ' ἄσπρα τοὺς λαμποκοπώντας ὅλοι
ἔβγαιναν ὄξω τὸ συρτὸ χεροπιαστοὶ νὰ στήσουν.

Τότες στὴν ἐκκλησιὰ μπροστὰ πετοῦσαν τὴν κατότα
κι ἐνῶ τὴν κόμη τῆ χυτὴ τὸ ἀγέρι τοὺς γυσοῦσε,
ἔπιανε τὸ χορὸ ὁ παπᾶς μὲ τὸ τραγούδι πρῶτα
κι ὅλη κατόπι ἢ λεβερτιά στὸν κύκλο τραγουδοῦσε.